

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖGMAN

GRUNDLAGD-AV FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 21 NOVEMBER 1920.

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

Beatafest i Valldemosa.

Av CARL-AUGUST BOLANDER.

DET VAR EN SÖNDAGSKVÄLL, SOM jag höll mitt intåg i George Sands och Chopins Valldemosa, inklämd i diligensen mellan två bondgummor, som fläktade mig sval med sina solfjädrar — då vi kommo i backen uppe vid Cartuja, var det sång på höjden ovanför det gamla kartusianerklostret. På vägen dit-upp en stund senare mötte jag sångerskorna, det var byns unga flickor, ledsagade av två nunnor, de sjöngo sin hymn ännu nedför backarna, på samma gång de lekte och skrattade. Uppe på höjden brann ljuset på golvet i det lilla kapellet, väggarna voro fulla med plåten och kryckor, en enkel träbild av en helig kvinna skelade emot mig från mittväggen.

Sedan dess har jag suttit många kvällar uppe på höjden vid kvarnruinen och sett solen gå ner i havet bakom Miramar, bondkvinnor och seniorer ha kommit uppför backarna, mumlat sina böner och försvunnit in i kapellet. Kvinnan i trä därinne är Valldemosas skyddspatronessa, Santa Beata Catalina, hon har ett kapell också där den gamla körvägen går upp i byn. Där är hon en liten flicka, som läser sin böner hela dagen, så hon tror, att månen är solen; hon är ute vid midnattstid för att hämta vatten, men den helige Antonius möter henne och fyller på krukan åt henne. Inne i den trånga medeltidsbyn på slutningen finns en gata med hennes namn, huset står kvar, som hon bodde i.

Det är snart fyra hundra år sedan hon satt i den lilla dörren här, Valldemosa har inte förändrat sig mycket mer än stenen, som den lilla mjölnardottern Catalina Tomas låg på knä på. Kvinnorna sladdrade som nu på sina trösklar, och gubbarna piskade mulorna på gatan, de unga flickorna gingo arm i arm och tittade efter pojkarna, som kommo från fälten och fiskarhamnen. Men mjölnarns Catalina gick för sig själv, hon tänkte bara på bönerna och fastan. Legendan berättar, att hon alltifrån sina första år inte åt mer än ett mål om dagen, på sina vandringar hade hon alltid rosenkransen med, begagnade olivbladen för att räkna vart tiotal böner. Det fanns inga baler och nöjen för henne, i byn hette hon 'la viejecita', den lilla gumman.

Hon levde inte bland Valldemosaborna, hon levde bland änglarna och helgonen. Jungfru Maria vårdade henne, då hon var sjuk, den helige Bruno hjälpte upp henne, då hon föll, den heliga Katarina skötte hennes hår, Paulus och Petrus hjälpte henne mot frestelserna. Genom sitt umgänge blev hon mäktig av under och profetior, hon är den benådade bland de fromma systrarna i klostret Santa Magdalena i Palma. När hon dör här den 5 april 1574, är det landssorg på Majorka, det är ett helgon, som gått bort.

Skådespelerskan Elise Hwasser.

Efter en oljemålning på Konstakademiens historiska porträttutställning.

Huvudgatan i Valldemosa heter Calle Uetom, det är namnet på en bekant sångare, som var ifrån byn. Men byns stora namn är den lille mjölnardottern Catalina Tomas, den majorkinska systemen till den heliga Genevea och Jeanne d'Arc. Hon ligger begravd vid

Palma, det finns en stor kyrka med hennes namn där. Men i den lilla bergsbyn knappa två mil från den stora huvudstaden är hon skyddspatronessan.

*

Varje by på Major-
ka har sitt skyddshel-
gon, i Palma har varje
stadskvarter sitt,
skyddshelgonets fest är
den stora religiösa fes-
ten på orten, det är den
gamla primitiva stam-
kulten, som ännu råder
på Majorka. När
mandlarna brustit och
Johannisbröden hänga
svarta, är tiden inne
för Beatafesten i Vall-
demosa, den 27 juli på
kvällen blåses festen in.
Klockorna i kyrkan ha
då en hel vecka pinglat
för att förkunna, vad
som kommer, en spansk
flagga har svajat på
kyrktornet.

Den kvällen komma männen tidigare från
arbetet, släpa med sig träd att klä sina dörrar
med — kvinnorna ha arbetat hela förmidda-
gen med pappersguirlanderna, som hängas som
ett tak över kyrkplatsen och gatorna kring
kyrkan. Klockan har blivit åtta, och de små
elektriska lamporna lysa svagt över de gråa
murarna; då arbetet har förvandlats till fest,
ringlar fackeltåget under Beatamarschens
toner genom byn. Efter processionen är det
fyrverkeri på kyrkplatsen, musikkapellet från
Palma spelar på en provisorisk träläktare, he-
la byn sitter på sina stolar på kyrkplatsen och
gatorna omkring. En raket sprakar, ett mu-
siknummer spelas, en varmluftsballong släp-
pes upp, det är allt, som händer, publiken sit-
ter lycklig på sina stolar, skrattar och pratar,
och är glad över att vara till bara. Det är det
enkla barnasinnets stora glädje, en nordbo för-
vånar sig över att inte se skynten av en beru-
sad bland alla dessa bondynglingar, det enda
det fråssas på är nötkärnorna och karameller-
na, som säljas i de båda stånden i backen.
Timmarna skrattas bort den ena efter den an-
dra, det är över midnatt, och ännu sitta de
goda barnen på sina stolar, skrika då en rak-
et sprakar till, och vicka i takt med musi-
ken.

Den 28, festens stora dag, blåses in med re-
velj på morgonen, klockan 10 är hela byn för-
samlad i mässan och lyssnar till orationen
över helgonet, efter gudstjänsten bjuds det på
förfriskningar i rådhuset. På eftermiddagen
är det idrottstävlingar ute på fälten vid Lon
Gual; följda av byns ungdom tåga borgmä-
staren och rådmännen ut, företrädda av en
säckpipsblåsare och en man med
trumma och flöjt. En svensk
gymnast skulle här grina åt
idrottstävlingen, det är några
småpojkar och gubbar, som
springa i kapp i leråker, pri-
sen äro honor, harar, cigarrer,
kakor, som hänga och dingla i
stora vassrör. Till sist rida nå-
gra bondpojkar i kapp, de gula
skinnfällarna lysa grönt i solen.
Festen är slut, kapellet spelar
Beatamarschen. Men folket
dröjer ännu kvar på stenarna
ute i backarna, de färgrika
dräkterna skimra i aftonsolen,
solfjädrar fläkta och blickar
växlas.

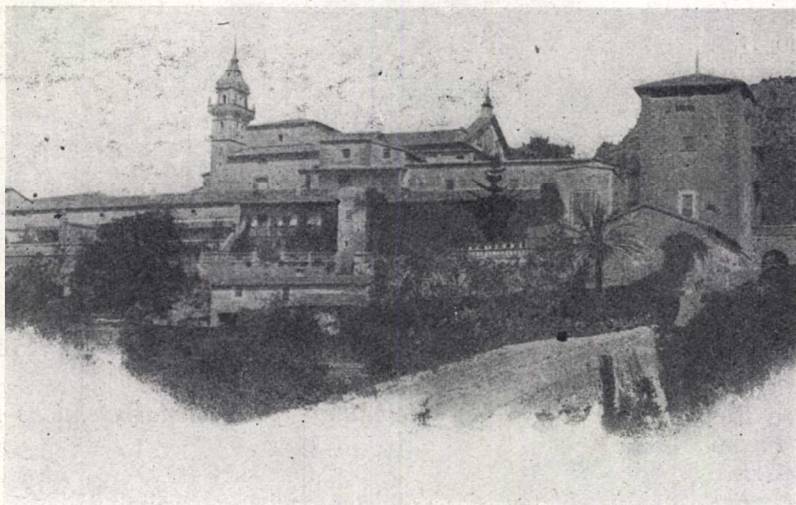
På kvällen är den stora Bea-
taprocessionen, det är festlighets-
ens höjdpunkt. Ur mörkret

Majorkinskor. — Majorkansk bonde. — Brunn på Majorka.

spelar Beatamusiken, en gubbe med några
brinnande träklubbar i en järngryta på stång
inleder tåget, efter honom rider en man i Ma-
jorkaböndernas gamla dräkt med vida byxor
och hög halmhatt. I en kärra sitter säckpips-
blåsaren gömd under palmtaket, efter kärran
följa långa rader av bondpojkar till häst, det
ser riktigt livsfarligt ut ibland då de spränga
genom de trånga gatorna. Så kommer ka-
pellet, som spelar Beatamarschen, det finns
ännu tre kapell i kön — då det ena tystnar,
börjar det andra genast, det är ingenting an-
nat än Beatamarschen som spelas. Föregån-
get av lyktbärare kommer det stora ekipaget,
förspant med sex schabrakutstyrda hästar,
där tronar la viejecita; en liten svartklädd
Beata, för året en liten sondotter till salig är-
kehertigen på Miramar, hon delar ut karamel-
ler ur en stor strut, så ofta tåget håller. Efter
vagnen bäres långa rader av kulörta lyktor
på käppar, man kan tro sig vara i Japan näs-
tan.

På ekipagets kuskbock tronar den magre
rådhusvaktmästaren med guldplomberna, ut-
styrd i någon slags roccocokostym, det är en
man, som aldrig saknas vid Valldemosafester-
na, han var ängel sist i Corpus-processionen.
Han är byns store Leonardo. Han är med
då tomaterna skola stödas och mandlarna slås
ner, däremellan står han som biträde på rak-
stugan och skär sönder hakorna, då han inte
cyklar omkring som kavaljer åt den rike köks-
mästarens döttrar. En halvtimme efter den
stora processionen är han nere på kyrkplatsen
och hjälper till att få iväg raketerna och bal-
longerna, hela byn är ute och sitter på stolar-
na igen, precis som kvällen förut. Valldemosan

Valldemosan.

borna äro inte svåra att
fordra omväxling, fes-
tens tredje dag är den
andra ganska lik, det
är revelj och mäsas och
idrottstävlingar igen.
På aftonen är festens
stora avslutning, dans
uti landets stil.

Musik och raketer,
karameller och dans,
det är bara en kättare
från nordens, som tän-
ker på den gamla mjöl-
nardottern, la viejecita,
som aldrig visste något
av baler och nöjen och
bara levde för rosen-
kransen.

*

Societeten uppe i
Cartujakvarteret, en smula mindre analfabe-
tisk och mera internationell än Valldemosan-
bönderna, är också med och firar festen, den
saknas varken i mässan eller vid kvällens
fyrverkeri. På tu man hand skämta väl se-
nororna med både Gud Fader och helgonen,
men det hindrar inte, att de fromt och sedigt
tåga till kyrkan med mässboken. "Man måste
göra det för tjänstfolkets skull, förstår ni"
— den spanska fegheten är lika stor som den
spanska beundran av modet.

Festens tredje dag är det Beatamiddag hos
konstdoktorn uppe i Cartujo, Jakob den andres
gamla jaktstott, ur vilket Sankt Brunos orden
blev utdriven år 1835. En äkta spansk mid-
dag — gästerna ha varit samlade en halv-
timme, då värdfolket visar sig, "vi ha ingen
tid här i Spanien", säger värden med ett ur-
säktande leende till utlänningen. Men place-
ringen vid bordet är så mycket omsorgsfullare
och i detalj utstuderad, etiketten är den span-
ska kulturens yppersta blomma. Gamla möb-
ler, gammalt porslin, gamla viner, det är inte
samma kultur över bordsgästerna.

Efter middagen serveras anislikören ute i
festsalen med Jovellanos' byst; Karl IV:s
minister, den store filosofen, har bott som
deporterad här i Cartuja, har suttit vid skriv-
bordet i konstdoktors arbetsrum. Men i dag
är det inte det vanliga spanska idisslarlugnet,
gästerna äro livliga, och orden strömma. Det
har varit storm i Majorikas artitsvärld, dy-
ningarna ha inte lagt sig ännu. För första
gången har det varit en majorkinsk konst-
utställning i Palma, den store målaren Ag-
lada har varit den allsmäktige prisdomaren
och väckt skandalen genom sina belöningar.

I över en månads tid ha Pal-
matidningarna varit fulla av
öppna brev och protester, Vall-
demosan har varit en av oppo-
sitionshärdarna, konstdoktors
fru, "olivernas målarinna", hör
till de illa behandlade.

Jag har hört alltsammans
förut, jag känner alla tongån-
garna, jag kryper in i ett hörn
utanför debatten och tittar i an-
sikterna. Tomma masker, det
är intrycket. Tomhet, det är
samma intryck som det ödsliga
spanska huset ger, det är sam-
ma tomhet också över det ut-
brända spanska landskapet med
dess sten och förtorkade gräs.
Men jag förstår denna tomhet,
jag vet vad den spanska so-
len vill säga, vi ha haft

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

S:ta Birgittaskolan
Allm. tel. 51 90. — Grundad 1910 — Riks tel. 141 08.
Regeringsgatan 19—21, Stockholm

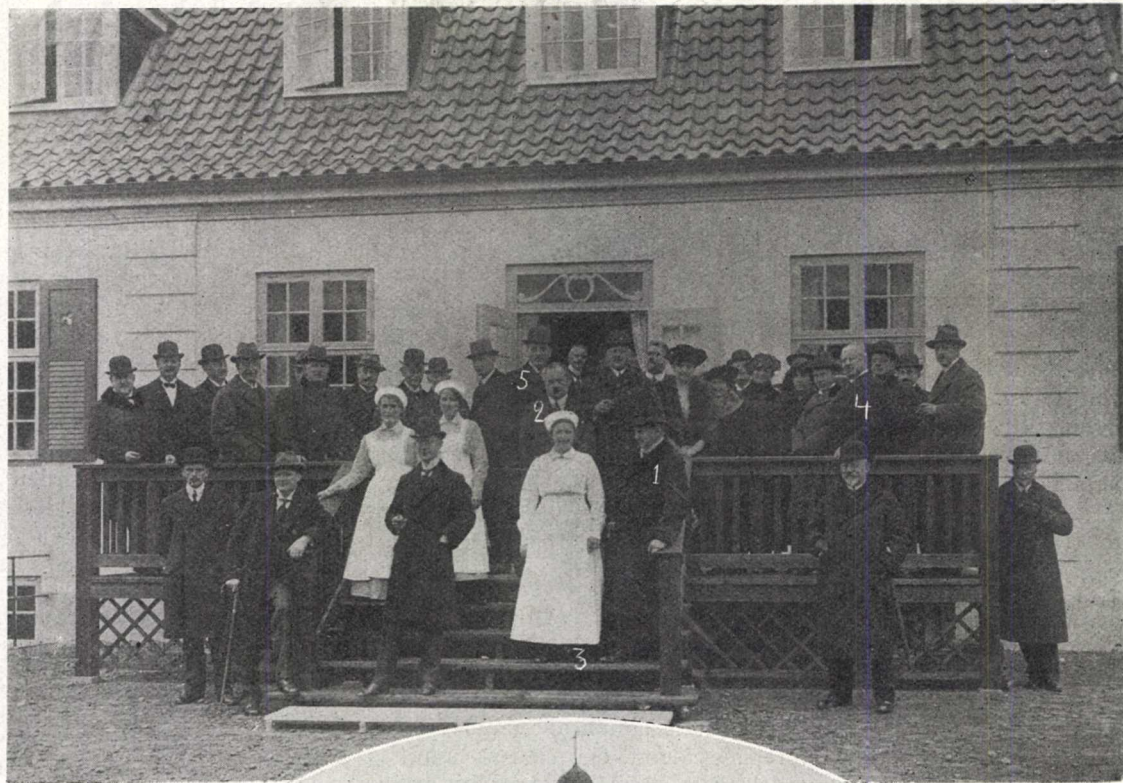
Textilavdelningen.

Uppritade och påb. arbeten. Gardiner, Kuddar,
Dukar, Spetsar och Linnebatist, Monteringar av
arbeten. Stort urval av äkta spetsar även antika.
EMMY KYLANDER.

ökenvind en vecka här i Valldemosa. Jag har själv kunnat känna, hur känslorna förtorka i den brinnande atmosfären, jag börjar förstå spanjorerna, dessa känslolösa förståndsmänniskor.

Skalet har utvecklats sig på kärnans bekostnad, formen har blivit allt här, det är naturens enkla självförsvar mot fienden solen.

Ett piano klinkar en amerikansk slagdänga här i Cartujo, där Chopin en gång diktade på sin flygel. "Skola vi inte gå och se folket dansa", säger en av de unga målarna. Konstdoktorn tittar på klockan, det är inte för tidigt, societeten måste alltid komma minst en timme för sent här i Spanien.

Det gamla medeltidstorget är fullpackat med människor, hela Valldemosa sitter på träbänkarna, det finns knappast någon plats för de dansande inne i ringen. Då Cartujasocieteten kommer, blir ringen ännu trängre, borgmästaren flyttar in stolar i den. Det hörs intet mummel hos det goda folket, det är självklart, att societeten, som kommer en timme för sent, skall ha första platsen.

Musikkåren från Palma, som nu i dagarna tre gasterat i Valldemosa, har slutat att spela Beatamarschen, nu är det en bolero, den spelar. En bondpojke hoppar en smula tafatt framför en bondflicka, det är en skäligen enkel dans, namnet är det vackraste: "Dans i landets stil" står det på programmet, men naturligtvis ser man inte den vackra nationaldräkten, pojken har bara tagit av sig i skjort-

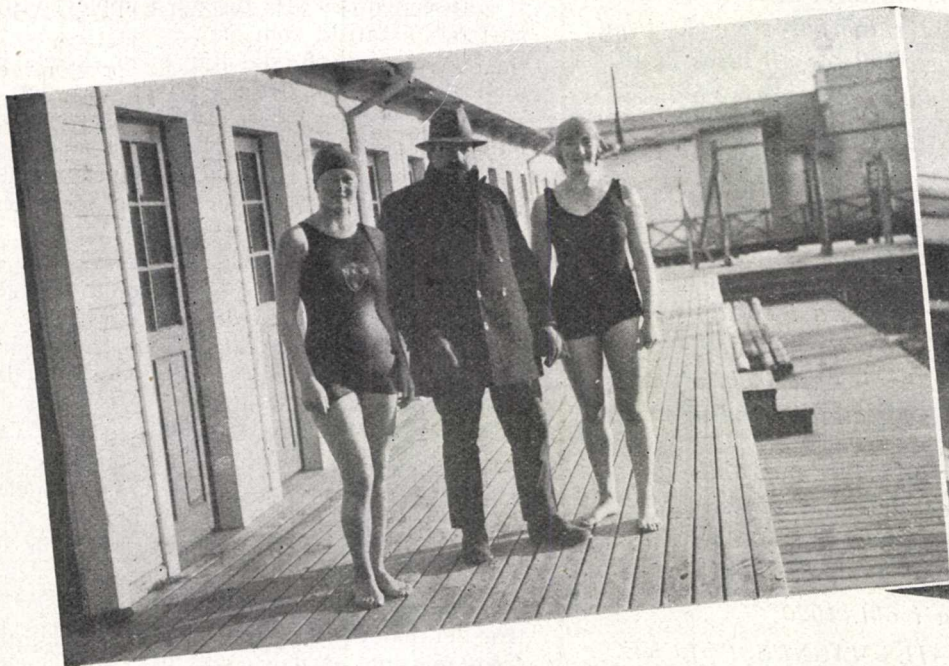
Prinsessan Margaretas Kustsanatorium vid Hornbæk invigt i början av månaden. Övre bilden är tagen vid invigningen. Bland personerna å trappan märkas: 1. Sveriges minister baron Beck-Früs, som invigde sanatoriet. 2. Sanatoriets överläkare d:r Stokkebye. 3. Föreståndarinnan fröken Holm. 4. Svenske generalkonsuln A. Karlsson. 5. Svenske pastorn Boman. H. Damgaard foto.

ärmarna, och flickan är klädd i den vanliga internationella kvinnostassen. Medan de dansa, hålls det ett par karamellstrutar i håret på kvinnan, det är naturligtvis den guldblomberade rådhushusvaktmästaren, som förrättar ceremonien. Musiken tystnar, rådmän och småpojkar rusa in i ringen och slåss om karamellerna på backen. Pausen blir oändligt lång, det finns ingen brådska under den spanska himmelen. Äntligen tar en ny kavaljer av sig i skjortärmarna, musiken spelar upp samma stycke som nyss. Publiken applåderar o. skriker — jag känner igen dansören, det är Pepe, kusken på diligensen, han är tydligen publikgunstling. Borgmästaren kommer med två strutar och rådhushusvaktmästaren med två, rådmännen krypa på marken efter karamellerna.

En ny paus, en ny evighet — en av den europeiska oron smittad otrogen sneglar undrande på de lugna Valldemosaborna. Så många glada unga flickor och intet behov att dansa, under hela tredagarsfesten ha de inte dansat — jag tänker på mitt svenska fosterland, där var by har sin dansbana. En kavaljer tar av rocken, det är bondpojken från den första dansen, musiken spelar samma bolero. En på den spanska dansen besviken nordbo försvinner omärkligt från torget ut i stjärnenatten.

Fullmånen lyser över höjderna och dalen, silverströmmen rinner genom de gamla trädkronorna i La Comas underbara park, där en ensam nordbo drömmer på stenbänken. Borta i byn spelar musiken evigt samma gamla bolero, det skrattar och sorlar därinne. Processionens lilla Beata har somnat med huvudet i sin mammas knä — men de stora barnen skola ännu sitta i timmar och glada betrakta de dansande paren. Spanien genljuder av revolverskott och bombexplosioner, det är en social oro som aldrig förr — i Valldemosa finns det bara snälla barn, som knapra på mandlar och nojsa och le.

Fullmånen lyser över höjderna och dalen, silverströmmen rinner genom de gamla trädkronorna i La Comas underbara park, där en ensam nordbo drömmer på stenbänken. Borta i byn spelar musiken evigt samma gamla bolero, det skrattar och sorlar därinne. Processionens lilla Beata har somnat med huvudet i sin mammas knä — men de stora barnen skola ännu sitta i timmar och glada betrakta de dansande paren. Spanien genljuder av revolverskott och bombexplosioner, det är en social oro som aldrig förr — i Valldemosa finns det bara snälla barn, som knapra på mandlar och nojsa och le.

Vår fotograf har knäppt två unga Malmö-simmerskor, fröknarna Emy Machnow och Märtha Ottoson, just som de stigit upp ur det svala novemberbadet i Öresunds vatten (+ 1° varmt!) Badmästaren står med rockkragen uppslagen och huttrar. Ohn foto.

CAP KAKAO

är genom sin fylliga, goda smak och renhet den bästa och billigaste.

FRANSKA CHOKLAD- & KONFEKTFABRIKEN, A.-B. - GÖTEBORG

SVEN LIDMAN OM SIN OMVÄNDELSE.

FÖR EN TID SEDAN FÖRVÅNADES man över dansken Julius Magnussens spiritistiska bekännelsebok "Guds leende". Det var tydligt, att bakom den låg en verklig själslig upplevelse, men att författarens ande icke stått på jämnhöjd med upplevelsen, att han, för att begagna en religiös terminologi, "fått nåden, men icke sanningen".

Nu ha vi också i Sverige fått historien om en religiös omvändelse — en omvändelse till korset och blodet och eldstungan över apostlarnas huvuden — i Sven Lidmans "Såsom genom eld". Men det är ett vittnesbörd, som väger på helt annat sätt än danskens. Det kommer från ett hett sinnelag, en klar och kultiverad intelligens. Man kan naturligtvis vid boken fästa det litet flabbiga uttrycket "tidsfenomen". Något religiöst eller åtminstone religiöst intresserat framträder i flera av våra moderna författares arbeten. Elin Wägners skildrade ju i sin "Den befriade kärleken" från objektiv ståndpunkt delvis samma kretsar, som dem Sven Lidman personligen kommit nära. Sigfrid Sivertz' nya bok har en så starkt etisk prägel, att det för en tio år sedan skulle ha väckt rent av anstöt och t. o. m. Henning Bergers senaste roman är ju ett slags omvändelsehistoria. — Vad "Såsom genom eld" angår, skola vi här icke gå in på boken som sådan; dess fel och förtjänster utredas på annat ställe av Iduns litteraturkritiker. Men har man suttit och talat med författaren i ett par timmars tid, då kommer man att särskilt starkt tänka på en sak: att intet ger en sådan visdom om det mänskliga hjärtat som den djupa religiösa erfarenheten. Genom att, bokstavligt eller bildligt, lägga psykometern intill hjärtat, kunna vi mäta, om det klappar av ångslan, fasa eller kärlek — men ingenting mer. Den religiösa erfarenheten ger de djupa perspektiven. Varför? Kanske därför att den räknar med ett människohjärtats evighetsvärde och på samma gång tar på djupt, djupt allvar detta något, som kallas ondskan. Den har mod att avkläda hjärtat hela dess nästan vansinniga egenkärlek och kanske därmed sammanhängande lögnaktighet — därför att den ser något sant och fast bakom. Den vågar klart se och uttala narraktigheten av denna värld — därför att den har fäste i en annan. Framför allt bibeln och även Augustinus, Pascal och de andra stora religiösa skola därför alltid förbli de viktigaste urkunderna om människohjärtat.

När vi sutto hos Sven Lidman — personligen en så försynt och älskvärd man — de där timmarna, berättade han också om sin omvändelse. Den är i själva verket intet annat än åter ett av de där otaliga vittnesbörderna, varav kristendomens historia är full, alltifrån helgonens uppenbarelser, när de första gängen mötte Kristus, och till den enfaldiga tjänarinnans frälsning på "armén". Människans hjärta är sig till alla tider likt — och psykologerna böra skriva upp också denna dess ständigt förnyade upplevelse.

Som man vet började Lidman sin diktarbana som en hednisk livsdyrkare och kom sedan i Silfverståhlsböckerna in i en extatisk nationalism. Men han talar inte nu om det, utan om det andra, "det enda nödvändiga".

Han var omkring trettio år, när "det" första gången kom, berättar han. Han levde på ett sitt familjegods i Uppland, mitt i alla jordiska glädjeämnen. När han gick där en dag under de härliga gamla träden, hörde han en

Sven Lidman.

röst — det får inte fattas för materiellt, det var "något bakom örat" — som sade honom, att han skulle lämna allt detta. I fem dagar upprepades detta, och så försvann det. I de intellektuella kretsar, han tillhörde, hade han aldrig förut haft någon beröring med religion. Ett år senare kom han att "känna helvetets

existens". Han var som gäst på en herrgård, där man inte gjorde annat än roade sig. En kväll, när han gått upp och lagt sig, fick han en sällsamt kvalfull förnimmelse av torr, vibrerande hetta, "som om man legat mellan två värmeelement" (han finner f. ö. under samtalet helt litterärt raffinerade uttryck för förnimmelsen). Det upphörde, men kom tillbaka efter c:a en kvart, och nu var han så pass intellektuellt vaken, att han kunde tänka: "Detta är helvetet". — Han hade redan då en aning om förbannelse över huset, och senare drabbades detta också av den ena sällsamma olyckan efter den andra (Swedenborg och hans "helveten på jorden"?)

Sedan växte "det" så småningom. Det kom en tid av sorg och förkrosselse, då hjärtat hade nått till botten och var som intet värt. Och så, en viss dag och en viss stund var det som att vända om ett gathörn. "Jag satt ensam i den här korgstolen där vid brasan. En vän hade just samma dag rått mig att taga mig något arbete för: en undersökning av engelska politiken, ett nytt språk, vad som helst, för att jag skulle komma ur mitt tillstånd. Men jag kände, jag skulle inte kunna sätta ihop fyra rader. Då formades, där jag satt, plötsligt en vers för mig:

Lär mig, Gud, i dina händer
lämna livets små och stora ting,
taga sorgen, som du sänder,
som en plogbill, vilken vänder
hjärtats hårda åker kring.

Jag gick bort till skrivbordet, och hela versen med dess fortsättning liksom flöt ur min penna. Ett vitt ljus kom över mig. Min vän, som samma kväll besökte mig, märkte hur jag på två timmar blivit en annan. Denne vän, en högt begåvad psykolog och vetenskapsman, som inte själv är troende, sade sedan: "Jag har sett nåden verka — verka i dig."

"Jag kom till detta alldeles ensam", fortsätter Lidman, "utan att vara påverkad av någon endas vilja eller tanke, och det är jag lycklig för. Det dröjde ett år efter min egen frälsning, innan jag träffade någon verkligt kristen."

Allt vad Sven Lidman f. ö. berättar under dessa timmar, handlar om hans religiösa liv — ett liv, som man naturligtvis måste taga på allvar, såsom den "verklighet", som han själv betecknar det, som en verklighet som ju f. ö. tusenden och åter tusenden upplevt visionärt och extatiskt som han.

"Jag kan inte förstå, hur människorna ha mod att leva utan detta — livet utan det är ju som en apbur." Just i skildringen av "apburen" är Lidman kanske starkast i sin bok — och är det för resten icke naturligt? det går ju så också med en Tolstoy och dem alla — — —

Vi skola här bara draga ut ur samtalet en del av den arten, att psykologerna återigen gott kunde skriva upp det.

"När man ber innerligt för en människas själ, får man en sällsam kunskap om den människan. Jag bad mycket för en person, som jag alldeles inte förstod mig på. Om natten drömde jag om hans själ. Jag såg den i form av en porös vas. Det stämde alldeles, det förstod jag sedan: så mycket göts in i den människan, så mycket fick hon, och allt rann åter bort som ur en "vase brisé".

"Jag har ett utomordentligt minne" (man tror det, när man ser den höga pannan!) "det finns nog inte en dag i mitt liv, som jag inte minns. Därför kan jag också med bestämd-

Vid Vättern.

Till Ellen Key.

*I dag tycks mej Vättern en altarduk
från den stilla, bidande klostertiden,
så skiftande vackert vattrat mjuk
som det älsta och skönaste siden.*

*Dess färg är opal och pärlemorblått,
men sömmande systrars händer
har sytt den med bård i guld och grått
— dess höstligt smyckade stränder,*

*med seniga karlar vid plog och vält
på gråa åkrar bland höstgyllne dungar
och rågstubbsgården och kålrotstjält
med hukade kvinnor och träskoungar.*

*— Här talar historia ur sten och mull,
fast i sekel ruinernas stenvälv tegat.
Här i unken cell för all otros skull
Birgitta i vaka och syner legat.*

*Vid Holaveden står Brahehus
så fast att ej tiden dess murar rämnat.
Vid Naddö går Vättern med tyngre sus
sen dess Hans Alienus det lämnat.*

*Och plogarna skära i bördig jord
och moln och vågor vandra —
Vår tid skall väl också få hävdens ord
och helgd som alla de andra.*

*Se — över mig styra mot okända land,
vars kuster blott diktaren siktar,
de vilda svanorna — högt över Strand,
där den nya sierskan diktar.*

Alvastra i okt. 1920

NILS-MAGNUS FOLCKE.

PÅHLLSSONS
Teaterkonfekt och Dessert-
choklader. Högfina kvalitéer.
Tillverkare: A.-Bol. Carl P. Pålssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö.

Bomullstyger = Möbeltyger = Gardiner
Prover på begäran. * * * *
Precisera vad som önskas. * **Konstfliten, Göteborg.**

SVÅGER LARS.

Av GUSTAF ULLMAN.

het veta, hur gränslöst ofta jag blivit bönhörd. Dock inte alltid så som jag väntat mig. Jag bad en tid mycket om att få bli sjukvårdare; jag ville slippa vara författare. Det blev dock ingenting av med det. Så gjorde en tillfällighet att jag fick en sjuk i mitt hus, som jag måste vårda med mycken möda. Och en dag stod det klart för mig: där var ju min sjukvård!"

"Jag känner mig ofta på ett eller annat sätt kallad till någon. Går jag så ut på gatan, kan det hända, jag just möter honom."

I det sammanhanget upprepar Lidman ett underbart bibliskt ord; han talar om de "goda gärningar, vilka Gud förut berett, för att vi skola vandra i dem". — "Men ack, människorna springa hit och dit", tillägger han, "och tro sig kallade till det ena eller andra som ingen annan än de själva kallar dem till."

"Ja, jag ville gärna slippa vara författare. Den här boken fick jag ändå skriva. Jag höll på med en annan bok, och så kom den här. Det var som att dra i en tråd, personer och allt rullades upp för mig." — När Sven Lidman talar om att han inte ville vara författare, komma vi just ihåg, vad en av hans vänner — eller rättare f. d. vänner, ty han har ju nu helt dragit konsekvenserna av sin tro och skilt sig från de litterära kamraterna — sade om honom: "Han borde bli predikant — och jag tror bestämt han blir det en dag också!"
E. TH.

*

SOM OVAN ANTYTT: ÄVEN I MARICA Stjernstedts nya bok, "Världen och stjärnorna", finns ett fint religiöst inslag, fast författarinnan naturligtvis aldrig lämnar den sunda, objektiva människoskildringens grund.

— Jag tycker, det är alldeles tydligt, att den nya litteraturen i allmänhet börjat få en viss andligt-etisk hållning, säger författarinnan på tal härom. Och hon påminner i samband därmed om vilken begäbbelse, som mötte hennes mans "Idyller i Kungariket Öbacka" för en sju, åtta år sedan, därför att i flera av dem fanns en religiös innebörd med ett tydligt Gudsbegrepp. (Inom parentes sagt få vi kanske förmoda, att det var den boken, som först behållade omsvängningen). Rätt egendomligt var f. ö., att när "Idyllerna" kommit ut, fick Ludvig Nordström en hel del brev från frireligiösa samfund, där han uppmanades att bli medlem i dessa!

Man får emellertid bestämt, framhåller fru Stjernstedt, skilja på dessa böcker, som stå på det religiöst-etiska planet, (till vilka väl också hennes egen nya får räknas) och på omvändelsehistorier av det Sven Lidmanska slaget. Personligen har fru Stjernstedt inte mycket till övers för sekterismen med dess fanatism, säger hon; genom börd och uppföstran är hon f. ö. katolik, fast icke av det kyrkosamma slaget.

Fru Stjernstedt nämner också ett intressant tidens tecken: hon fick nyligen ett cirkulärbrev från den kände franske katolske modernisten Marc Sagnier, där han hörde sig för om möjligheten att från svenska kretsar få anslutning till en ny kristligt-social international.

*

Frågan om "religiöst eller icke-religiöst i vår moderna litteratur och vår tid" skall i nästa nummer av Idun behandlas i en artikel av Elin Wägner, vilken artikel utan tvivel skall komma att synnerligen intressera våra läsare.

KRONOFOGDEN VAR KOMMEN. DÅ visste litet var på Vallhamra, att det stod illa till för patron Samlin. Det hade de äldre vid gården och bruket anat redan någon vecka tidigare, då den stackars patronen reste in till staden — det ville säga, till brodern — och återkommit hem blekare och mera dystert förströdd i sitt vackra, pojkkaktigt livliga ansikte. Han hade så svårt att förstå sig, Andreas Samlin, hans tankar och känslor liksom tittade ut i trängsel ur de stora, mörka ögonen; — de lågo för resten städse redo på hans tunga, som var blott alltför "talande".

Att han den senaste turen kommit tillbaka med oförrättat ärende, hade varit lätt att se. Och mellan honom och hans fru hade där efter utspunnit sig ett samtal så högljutt, innehållsrikt och dramatiskt, att det gott kunde kallas ett uppträde. Det var förstas då onekligen fru Gabriella, som mest förde ordet och använde de eftertryckligaste åthävarna. Hon hade inte sparat på starka uttryck, — spara låg inte alls för henne, hon slösade gärna med både vänlighet och motsatsen, allt efter som hennes lynne skiftade. Och hon hade riktigt utgjutit sitt hjärtas bitterhet över "herrarna Samlin", maken och svågern. Maken slapp lindrigast undan; honom höll hon så innerligt, avgudiskt, oresonligt av. De voro sällsynt äkta makar, lika barn, mycket för lika varandra, för att leken skulle sluta rätt väl. — Värre blev den frånvarande svåger Lars, den rike kronofogden, åtgången. — "Den snålgråten, den småkloke, den fege och trolöse, som hade det så oförtjänt och orättfärdigt bra här i livet, som gift sig till pengar, som bara kunde ruva på sitt, bara kujonera andra stackare, men inte förstod sin plikt, sin ära — att hjälpa Andreas i hans svårigheter på vägen till en glänsande framtid!" — — Så där hade fru Gabriella klagat och rasat, — för ögonblickets besvikelse och vrede helt förgåtande de mångfaldiga handräckningar av skilda slag, ej minst ekonomiskt, som svågern redan under tital av år beredvilligt lämnat patronen på Vallhamra. — Andreas Samlin hade slutligen av sitt hjärtas ärlighet någots att taga Lars i försvar, på sitt sätt: — "Lars är en torr, en försiktig och rätlinjig natur. Han finner mig för djärv, för spekulativ. Han ser helst bara på riskerna, de tillfälliga förlusterna, framtidsmöjligheter och planer med långt avlägsna mål, om än så lockande, se, dem har han just ingen blick för. Han vill nog, men kan inte. Han förstår sig inte på mig." — Och då hade frun gillande, men långt ifrån blickad, instämt: — "nej, det är just knuten det, han förstår dig inte!" — Svåger Lars hade denna gång vägrat att utan vidare satsa mera pengar på broderns jordbruksreformer och industriella försök, han förbehöll sig att få taga personlig del av godsets skötsel och brukets affärer, ville inspektera, granska böcker och allt, hela Vallhamra ville han underkasta grundlig husesyn. Och sedan, kanske — — dock, han lovade tills vidare ingenting mera. — — Och nu var han kommen. Brödernas möte blev som alltid varmt, oskrymtat hjärtligt. Fru Gabriella vände också till en början vackraste sidan fram, — hon kunde sannerligen vara förtjusande som en solskensdag, det visste nog svåger Lars bäst från ungdomsåren, då han varit lika kär i henne som Andreas, fast den yngre, patronen blev den lycklige. — Så sutto de då i stora salen på Vallhamra herrgård, efter en

middag, som tyckts kronofogden otillständigt förnämlig; vid kaffebordet framför de öppna altandörrarna njöto de emellertid en stunds hemtrevlig vapenvila. Det taltes om barnen, om gamla bekanta, om sällskapsnöjen, jakt och hundar och litet av varje, som icke var brännbart. Men den gode Andreas kunde ju inte länge hålla tankar och tunga ifrån sina egna, pockande intressen. Det hjälpte ej att Lars vid ankomsten viskande bett honom vänta "med affärerna till Gabriella lämnat dem ensamma". — Den älskvärda värdinnan gjorde nu heller alls ingen min av att släppa Lars ur sikte, på tu man hand med stackars Andreas. — Näja, — så började då patronen hålla föredrag igen, med förbluffande, bestickande ledighet, med skenbart antagliga skäl i massa, med lysande siffror och bedärande färgspel — det blev luftsloft, hägringar av guldglans. Och så var det mest bara idel stoft. Fru Gabriellas ögon glänste mot hans. Men så riktades de mot svåger Lars. — Han satt där i en vilstol, men rak som för att spara kavajryggen, de fasta, vita händerna lågo liksom knutna i varandra på en knät, och det ljusa, blanka juristansiktet höll sig så underligt orörligt. Blott den vakna blicken bakom glasögonen och så det där säregna, välvilligt misstroagna, spefullt igenkännande småleendet under de glesa mustascherna, skvallrade om i vilken sinnesstämning han lyssnade till broderns ekonomiska visdom. Å, vad just den uppsynen plågade och retade Gabriella! Den var henne så outhärdlig, att hon måste resa sig upp och ringa för att ge tjänarinnan en alldeles onödig tillsägelse. Med nervös beslutsamhet slog hon sig ner igen och utbrast, då maken för en minut hämtade andan: — "men, svåger Lars, du får ursäkta mig, — men, du sitter ju bara och skrattar åt Andreas! Gör du inte? Vet du, tillåt mig säga dig, att det inte är artig." — Hennes ton hade skärpts för varje ord. Och de två bröderna hade blivit lika allvarliga, Andreas mörkröd och Lars blekare än vanligt. Så klarade kronofogden strupen och svarade med en lätt bugning: — "förlåt mig, snälla Gabriella! Jag har fått ett förgärligt utseende av min Skapare. Yrket har kanske gjort sitt till. Men oartig, — mot dig — i din närvaro — oartig, nej, det vill jag för ingen del i världen vara." — "Nej, Gabriella" föll maken in, strykande med näsduken sin svettiga panna, — "nej, det vet du väl. Det vet vi ju så väl! Käre Lars!" —

— "Jaha! Käre bror" — sade Lars litet spydigt — "snarare är det då du, som brister i artighet; när du i värdinnans närvaro tar upp så här — ledsamma — ämnen." —

— "Åh-håhå!" — skrockade lilla frun till, riktigt på allvar stött och förbittrad: — "jag skall minsann inte vara herrarna till besvär." — Kronofogden såg ut som om han tänkte: — "Ja, men det är du allt ibland i alla fall!" — och det var inte utan att inte en liknande oartig tanke speglade sig även i Andreas' barnsligt öppna och förrädiskt livliga drag. Fru Gabriella hade rest sig upp för andra gången, och seglade stram som en onådig drottning ut ur salen. — — — Bröderna sutto tysta en stund, så följdes de åt ut, vandrade godset runt, och det var nu mest Lars som talade, frågade, bedömde.

Sent om kvällen kommo de åter till supé, och den åts under tankediger tystnad. Men alltjämt spelade det lika torra löjet i kronofogdens ansikte, — kanske nu med ett stänk av vemod. Och vid avresan sade han, bugande över fru Gabriellas hand: — "Ja, tack för i dag! Andreas har fått sin vilja fram! Jag vill inte gärna, att — du — skall vara ond på svåger Lars."

Såväl konstnärliga som enklare
A/B SVENSKA MÖBELFABRIKERNA

MÖBLER

VAD RÄDDA BARNEN GÖR AV EN 25-ÖRING.

INGA ORD OCH INGA siffror kunna tydligare tala om vad "Rädda Barnen" är och gör än de två fotografier vi här återge: det utmärklade, förpinnade lilla barnet, och de tre små, som åter börja blomma upp. Om det på de livets åkrar, där Moloks stridsvagnar krossat och skövlat, åter börjar spira litet av den säd som skall bli det nya släktet och den nya tiden, så är det till någon del det internationella "Rädda Barnens" förtjänst.

I Sverige är föreningen "Rädda Barnen" i dessa dagar ett år gammal. Den började, som så mycket annat, med en tidningsartikel (av Elin Wägner), och den har slutat — ack nej inte slutat, ty den skall bestå och måste verka ännu — med en million i pengar. Så mycket och mer har hittills insamlats och sänts ut till de nödlidande i bara pengar. Därtill komma så alla varor: kläder, medikament etc. etc.

Men som sagt, det gäller att hålla ut åtminstone ännu en tid. F. n. underhåller det

Berlinbarn vänta på Rädda Barnens måltid mat.

barn", med varandra om i vilket land de haft det bäst — och alltid kommer då Sverige främst. I Wien skall nu hållas en tacksägelsefest för svensarna.

Den 30 nov. och 1 dec. anordnar Rädda Barnen en basar på Grand Hotell i Stockholm för att få in nya medel. Där blir bl. a. ett särskilt "offerstånd" och man ber att det till detta måtte sändas gåvor: smycken gravyrer, vad som helst. Adressen är Rädda Barnen, Vasagatan 13. — I slutet av månaden skall föreningen ha årsmöte och man hoppas till det få hit så många ombud som möjligt från hela Sverige.

*

svenska "Rädda Barnen" omkring 6 000 barn i de olika länderna, och man känner sig alltjämt moraliskt stå i ansvar för dessa. Eller skola de små behöva åter frysa och svälta och gråta i den hårda värld, där de äro hjälplösa? Det är en fråga, som ställs till var och en bland oss, som kan hjälpa. Må man betänka att för 25 öre, som skänks till Rädda Barnen, kan denna, tack vare valutan, skaffa ett barn därute en måltid mat.

I Grimmenstein nere i Alperna (för att ta ett litet exempel på vad Rädda Barnen uträttar) inviges nu snart ett kirurgiskt tuberkolussjukhus för barn som underhålls till hälften av Röda Korset och till hälften av Rädda Barnen. Som föreståndarinna för centralen i Wien arbetar alltjämt fröken Elsa Björkman, hedrad och älskad av hela staden, och som ledare av Berlincentralen den duktiga fröken Elisabet Klerck.

I Österrike har man nu en så hög tanke om svensarna, att man tror dem om att kunna göra allt, berättar fru Elin Wägner, som ju varit där nere en längre tid. Ibland prata mödrar, som haft sina små ute som "krigs-

Från M. B., Sundsvall, har Iduns Red. mottagit 40 kr till De hungrande barnen i Budapest. Summan har överlämnats till Rädda Barnen enligt följande kvitto:

Av Tidningen Idun för insamling för Budapest emottagit Kronor Fyrtio, som härmed kvitteras Föreningen Rädda Barnen, Sigrid Persson.

Tusentals småttingar ha lämnats till Rädda Barnen i ett tillstånd som detta.

Efter en tids vård börja de små åter blomma upp.

DE LITTERÄRA NOBELPRISTAGARNA 1919-1920.

DET ÄR TVÅ VÄLDIGA, TVÅ ANDENS och viljans stormän, som denna gång blivit belönade, när Carl Spitteler tilldelats det från år 1919 reserverade Nobelpriset i litteratur och Knut Hamsun fått 1920 års litterära pris.

Schweizaren Carl Spitteler hör icke till de populära. Oförstådd, länge förbisedd uppbyggde han sina väldiga verk, som i andens lidelsefullhet och formens behärskning, i sin förening av trotsande idealitet och ett slags innerlig fromhet väl kunna föra tanken till de stora grekiska tragödena — det var väl ej heller en tillfällighet, att för schweizaren som för den förste i dessas rad var Prometheus huvudgestalten i det största verket.

Knut Hamsun har i motsats till schweizaren trots sin originalitet och sitt "enslingsskap" blivit läst och beundrad som ingen annan nu levande norrman, och även det Sverige, för vilket Spitteler är endast ett namn, skall med ett slags igenkännande glädje hälsa norrmanen som Nobelpristagare.

Carl Spitteler.

Knut Hamsun.

Pröva

Tuppens Zephyr | VARJE HEM

och Ni köper ingen annan.

bör finnas

IDUNS KOKBOK

NÖJET ATT RESA UTOMLANDS EN MYT?

ALDRIG HA VI SVENSKAR REST SÅ mycket utomlands som i år. Vi ha annars varit stugusittare bland de nordiska folken med ett förhållandevis betydligt mindre antal beresta personer än även t. ex. det undgängömda Finland kunnat uppvisa, och ha vi rest, har det endast undantagsvis burit längre ut än till Tyskland, där man reder sig med sin förträffliga skoltyska. Men den känsla av att vara uppbulteljerad i det kära fosterlandet, som de långa krigsåren ingivit, har nu, när korken äntligen dragits ur flaskan, kommit vår instängda utlängtan att rinna över. Tyskland är inte längre nog för våra lösta krafter och så är det ju si och så med trevnaden där för närvarande även för de mest tvättäkta germaner ibland oss. Har man nu under några sommarveckor saknat en eller annan vän och plötsligen åter stöter på honom i världsvimlet, blir man alltså varken förvånad eller imponerad om man på frågan var han hållit hus får Italien eller Rivieran till svar, för att nu inte ens nämna något så banalt som Paris.

I denna plötsligt tillfredsställda reslust spelar ju vår förträffliga valuta sin betydande roll, och det är heller inte i någon ringa grad som valuta- och prisförhållandena bestämma resrouten. Trots riksmarkens depreciering vet ju hela världen att Tyskland inte ställer sig så synnerligen billigt gentemot den svenska kronan, om man nämligen har anspråk på en något så när tillfredsställande komfort.

Det sista man smakar av komfort under en kontinentresa i dessa tider är ombord på den härliga svenska färjan, där allting skiner av renlighet, där befäl och besättning ge de mest sympatiska prov på välvilja och ärlighet och där måltiderna äro utökta prov på svensk kulinarisk kultur.

När man sålunda efter en splendid frukost, bekvämt tillbakalutad i en däcksstol, ser Rügens kritklippor lysa bländvita i solskenet, drar man en djup suck av tillfredsställelse och tänker, vad det är ljuvligt att resa! och detta ögonblick bör man taga vara på, ty det blir antagligen det enda av oblandad tillfredsställelse under hela resan, sedan komma nämligen vedervärdigheterna slag i slag.

Man får till att börja med beväpnat sig med ett oerhört tålmod för att stå ut med skärselden i det skröpliga, om Sibiriens fångläger påminnande brädskjul, som i Sassnitz fortfarande utgör portalen till den något skamfilade tyska riksbyggnaden, och där passgranskning och tullvisitering försiggår i ytterligt långsam takt, och under trängsel, svimningar och barnskrik.

Hänförelsen för Tysklands uthållighet och tappara försakelse svalkas hastigt när man ställes inför restaurangvagnens dystra verklighet på Sassnitztåget. Och resande skribenter, som foro denna väg, kunde strax före sammanbrottet bedyra att det ingen nöd gick på Tyskland! Pappersdukar, svart klubbigt bröd utan smör, amerikanskt fläsk, surrogatkaffe (ibland benämnt mocka) utan socker och grädd, öl, mot vilket "klass II" är en högtidsdryck, halvdiskat porslin och helfeta räkningar, som ha en förmåga att avkyla och som man gärna såge använda på de halvljumma läskedrycker, varmed man fäfanget söker nedskölja det järnvägssot, som virvlar in genom kupéernas defekta rutor. Något dricksvatten finns ej på tåget — karaffiner och glas slogos sönder så småningom under krigsåren och man har ej haft råd att ersätta det. Det skulle kosta staten miljoner mark och staten har inga miljoner att avvara.

Toaletternas tillstånd kan snarare tänkas än beskrivas — tvål och handdukar saknas — också på första klass — och ofta även tvättvatten, då det jämt och samt tycks vara fel på vattenledningen.

Efter denna första sorgliga järnvägsfarenhet i Tyskland, påskyndar man resan i största möjliga takt. Den forna lysande nattstaden Berlin ligger mörk och dyster redan klockan elva, och hovarna på hästkraken, som i skranglig droska för en till Schlesischer Bahnhof, eka hemskt mot husväggarna.

Man beklagar stadens fasta innebyggare, men man stannar icke, om man är en rekreationssökande turist, ibland dem för att dela sorgen. Man har nu en gång drivits ut av längtan efter ett stycke blå himmel, och den finner man inte i Tyskland för närvarande, om än solen skiner aldrig så. Vilket öga som helst kan märka det mörka doket över landet.

Schlesischer Bahnhof ligger i halvdunkel, befolkad endast av utländska resande och hamstrande berlinska arbetarhustrur, tycks det, barhuvad, trötta, magra kvinnor med en liten potatispåse över axeln och en girigt vaktad mjölkflaska i handen, en skärande kontrast till de resande utländska damerna i pälsverk och juveler.

Väl ombord på tåget erhåller man meddelandet att sovvagnarna uteslutande förbehållas sjuka passagerare, och framför en ligger en lång natt i en överbefolkad andraklasskupé. — Finns det ingen möjlighet att mildra detta hårda öde?

Spalten om böckerna.

Sven Lidman: Såsom genom eld. Albert Bonniers förlag.

Om Sven Lidman kan med allt skäl sägas att hans författareskap gått från sinnesdärmande hellensk hededom till nutida baptistisk religionsförkunnelse, thyrsostaven är utbytt mot korset på frikyrkans frontespis. I sin förra bok "Huset med de gamla fröknarna" fanns redan tonarten angiven, i sin nya roman låter han sankeysången svälla ut i dess hela bredd. Likafullt står han med ena foten kvar på profandiktningens mark och där är han fortfarande konstnären, som lägger i dagen sin klara människokunskap och säkra gestaltungs-konst.

Hans utfall mot skenkristendomen, som här främst representeras av fru Julia Wohlgenut, den med mondan välgörenhet sysslade rika änkefrun, vars filantropi uteslutande sker i syfte att åt henne själv hemföra så många beundrans och tacksamhetens lagrar som möjligt, är en satir av första ordningen. Ej mindre säker på handen är författaren i teckningen av hennes svåger, doktor Bernhard Wohlgenut, den från Amerika plötsligt återkomne äventyraren, som representerar ondskans princip och blir anledningen till fru Wohlgenuts totala omvändelse. Sven Lidman har knappast i hela sin produktion nått längre i fråga om djup och etsande karaktärsteckning. De båda gestalterna leva i varje rad, varje replik och stilen har en svingning och en klang, som den endast får i ingivelsens heliga minuter.

Men så införes läsaren i den andra livsmiljön, i de verkligt troendes värld, där den kristliga gärningens skimrande korsblomma öppnar sin kalk.

Dessa människor ha undfått både sanningen och nåden, de äro bergssäkra på sig själva i allt sitt leverne och de umgås helt kamratligt, ja stundom rätt trivialt med det högsta väsendet. När broder Olsson, som har mangelbod på Frejgatan, hos den änglalika Nanna Rosén hälsar sina bröder och systrar med följande konventikelmässiga vokabular: "Hallåloja — broder Stenberg sår tonsint ut — broder andas ej Tabors luft — broder dväljes i dödsskoggans dal. Glädjens och fröjdens, säger Herren!" och författaren tar denna salvelsefullhet på skarpt allvar, rycker man onekligen till en smula. De direkta hänvändelserna till läsaren, som litet emellan förekomma och avbryta skildringen, ha uppbyggelsebokens karaktär och framkalla ett ej mindre förvirrande intryck.

Man äger naturligtvis ingen rätt att betvivla äktheten av författarens egen religiösa tro, och egentligen bör man hålla honom räkning för att han så modigt ställer sin diktargåva i en frambrutande övervärldslig rörelses tjänst. Men ändå... Vi andra fattiga syndare finna det ganska beklämmande att vara vittne till hur mangelbodens broder Olsson i sin självgodhet klappar Gud på axeln och hur det slickas på Jesus som på en karamell.

Bokens dubbla egenskap av satir mot den andliga ljumheten och förkunnelsen av en gudsyrekan i anda och sanning borde mana till respekt och eftertanke. Det blir dock icke så. Gudsväsendets sublimitet har dragits ned i en kvav konventikel-luft, ur vilken vi hoppas att författaren skall ha trätt ut, när han kommer med sin nästa bok om den religiösa renässans, som nu synes vara i antågande.

E. H.—N.

Konduktören tillfrågas — han tycks tillhöra en helt annan ras än våra egna värdiga och värdade järnvägstjänstemän.

Kanske han också en gång i en lycklig tid, som nu nästan är glömd, sett ut som en av dem. Nu är uniformen blekt och lappad, han själv mager och avfallen, det är bara "Es ist erreicht"-muskascherna, som äro kvar och de göra oss ett ögonblick tveksamma — är det värt att försöka med mutor? — Jo, det är värt. Efter ett ögonblick ha vi fått en förstaklass-soffa för oss själva, en soffa, som han hjältemodigt försvarar för vår räkning, då de rättmätiga innehavarna med biljetten i hand försöka få oss därifrån. Ända till morgonsidan behålla vi vår position, men då kommer en "Schieber" (det tyska uttrycket för gulasch) och hans frikostighet jagar oss på flykten.

Vi ha landsmän i kupén intill. Förtänksamma människor, som tagit med sig smör och bröd, skinka, ost och andra godsaker. De inbjuda oss till en tidig frukost eller 'sen supé', vilket man vill kalla det. — Men, o ve, när matsäckskorgen skall packas upp befinnes innehållet vara borta, stulet!

Äntligen nå vi Köln och få tvätta sotet av oss i stationens "Waschzimmer". Det kostar 8 mark, med tvål, men vad betyder det, när man varit otvättad under ett dygn. Kunde man bara få litet mat, men det är det ingen tid till. En blick på dömen bara, ett skönhetsintryck för den nedslagna själen, några drovor för den utsvultna kroppen — och så är man litet styrkt till nya vedervärdigheter.

Köln är som bekant en ockuperad stad, och vi skola vidare över ockupationsområdet in i Belgien. Alltså måste vi lösa särskilda biljetter hos engelsmännen för resa från Köln till gränsen — en liten formalitet bland de tusen andra, som göra utlandsresorna plågsamma i dessa dagar.

— Är det sant att Wilhelm rymt till Sverige? frågar vår bärare, en ung vacker pojke, som ser till ytterlighet opålitlig ut. Han har varit med i kriget och hatar "Wilhelm" och officerarna. Han blev sårad och ville inte i skyttegravarna innan såret var läkt, och därför behandlades han som desertör, men lyckades fly.

Han måtte väl inte rymma med våra kappsäckar också. Det ser närapå så ut.

Nej, allt går lyckligt och väl och vi komma i behörig tid upp på tåget.

Vid belgiska gränsen går passvisering och tull för sig utan några onödiga formaliteter, men när vi skola lämna Brüssel för att fortsätta till Frankrike, börja besvärigheterna igen.

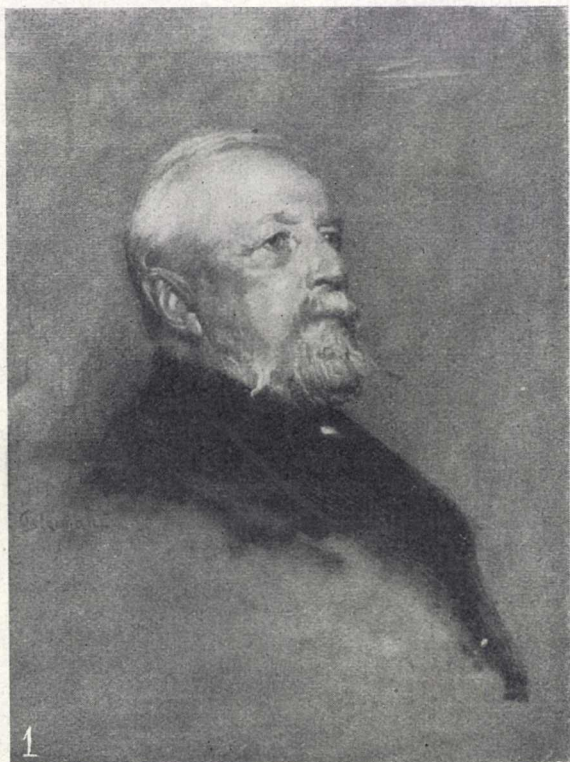
Den resande, som tror att allt är klappat och klart när han efter mycket spring och stora utgifter fått sitt pass i Stockholm, han bedrar sig i högsta grad. Man kan inte resa ute på kontinenten just nu och vara blind för att det man vinner på kursskillnaderna tages igen genom alla möjliga pålagor. Det är inte för mycket sagt om man påstår att respektive stater använda ett fullkomligt kläsystem och på allt sätt försöka göra livet surt för den resande. Man skall ha uppehållstillstånd och betala för det, och man skall ha tillstånd att resa sin väg och betala för det. Man skall bereda sig på att stå i kö i timmar, och ha gott om tid, då man ofta får sätta bort flera dagar genom att vänta på pass. Att resa från Paris till Stockholm kan tyckas vara en enkel sak, men det tar eoner av tid innan förberedelserna äro klara och det kostar massor av pengar: svenska konsulatet, franska polisprefekturerna, belgiska konsulatet, engelska konsulatet och det tyska.

Äntligen kan hemresan anträdas, och tack vare en parisisk matsäck, rikligt försedd med smör och socker att utdelas i psykologiska ögonblick, blir den, trots tre nätter i sittande ställning i överfyllda kupéer, dragligare än utresan.

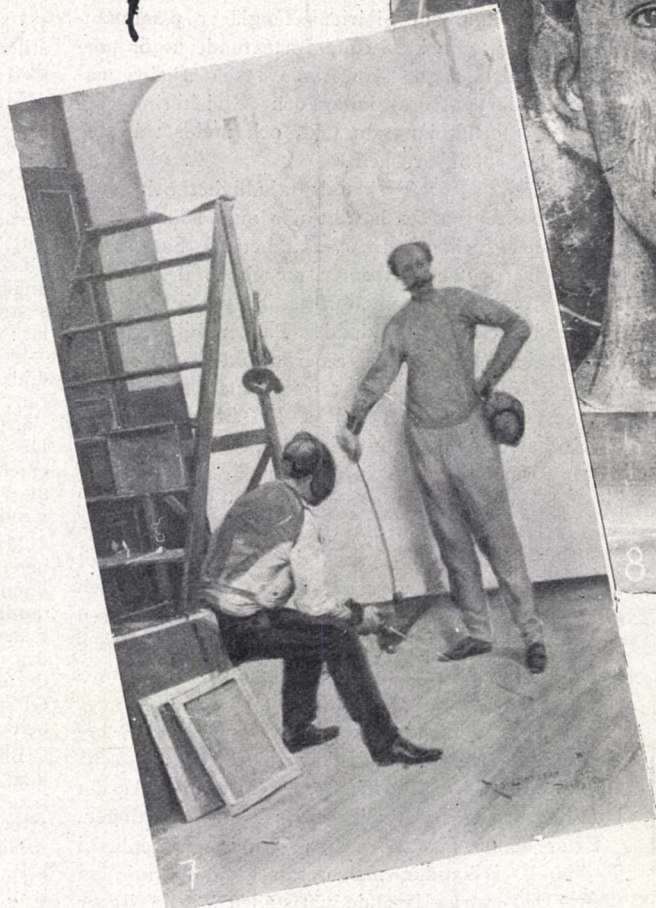
Men det är ljuvligt att sätta foten på Sveriges jord igen — fast det bara är Trelleborg.

ELSA NYBLÖM.

KONSTNÄRSFYSSIONOMIER F

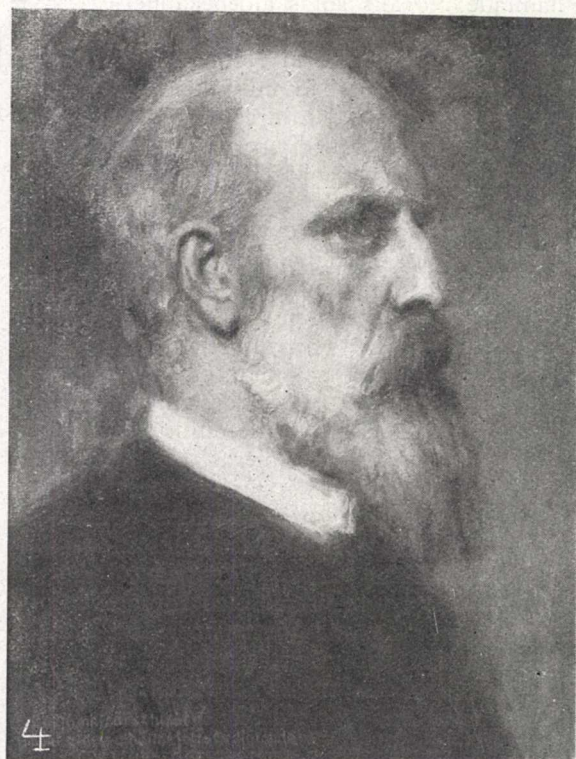
1. Oscar II, målad av Österman (i konstnärrens privat-ägo). 2. Ungdomsporträtt av Mina Carlsson-Bredberg, målad av Amanda Sidvall. 3. Emilie Högqvist. 4. Georg von Rosens senaste målning: Porträtt av C. V. Jaensson (skänkt till Konstnärsklubben). 5. Axel Borg: Porträtt av Ernst Josephson. 6. Kommitterade för utställningen: författaren Carl G. Laurin, målaren Maja Setterberg, professor Emil Österman, arki-

KONSTNÄRSRINGEN HAR MED SIN intressanta utställning på Konstakademien lyckats ge ett helt litet illustrerande bildgalleri till det senaste seklets personal- och kulturhistoria. Det är omkring 600 porträtt, som sammanförts, varav många intressanta och föga kända. Det börjar med 1800-talets tidigare hälft: mer eller mindre själfulla fysionomier i tidens liksom smäktande kostymer. Med den generation, som föregick vår, är man redan inne i en produktivare alstring, och slutligen står man mitt

RÅN DET SENASTE SEKLET.

tekt Lundberg och ar-
tisten Edw. Berggren.
7. Robert Lundberg:
Fäktlektion (med Ce-
derström). 8. Ett av
John Bauers få själv-
porträtt i allvarlig stil.
9. Självporträtt av
Hildegard Thorell. 10.
Gustaf Fredriksson
utanför gamla Drama-
ten, målad av Robert
Lundberg. 11. Ragnar
Arvedson: Karrikatyr
av Anders de Wahl.
12. Karrikatyr av Lina
Sandell (sändes ano-
nymt till henne, sedan
hon uppträtt i "Herr
Dardanell").
O. Ellqvist foto.

uppe bland de kända namnen av i går och i dag.

De flesta porträtten föreställa målare — naturligt nog, då målarna alltid varit roade av självporträtt och kamratporträtt. I andra rummet komma scenens artister; förklarligt också det, eftersom av den popularitet, som omger teaterfolk, en målare lätt kan fånga en smula för egen del med sin pensel. Men också av författare och musiker ha en hel del porträtt kommit med.

GAHNS MANIOL

DET BÄSTA
FÖR HUDEN
I ALLA VÄDER

Efter EN GOD MIDDAG kan man
endast dricka

PYRAMIDENS EXTRA

Starkt härligt middagskaffe
RING GENAST EDER HANDLANDE!

ALLA MÖDRAR

böra genast rekvirera Dr. F. Vidals broschyr om
"BARNETS VÅRD OCH NÄRING".

Sändes gratis och franco från
Nestlé & Anglo Swiss Condensed Milk Co:s Generalagentur
DROTTNINGGATAN 55, STOCKHOLM.
Riks & Allm. Tel. 6579.

HUSETS FRU

BEFARAR ALDRIG
SURNAD MJÖLK
SKÄMDA MATVAROR
HÄRSKET SMÖR
OM HON HAR

AUTOFRIGOR

ELEKTRISKT ISSKÅP

A. AGNAR HÆGER

DROTTNINGGATAN 21 A - STOCKHOLM

Icke ens döden.

En Novalisnovell av BEATRICE ZADE.

(Forts.)

UR HJÄRTATS LÖNLIGASTE KAM-
rar hämtade Novalis sin skaldebekännelse.

— "Ja, en diktare måste vara allvetande. Han är i sanning en värld i smått, det har du rätt uti. Men poesi är uteslutande framställning av själen, av den inre världens summa. Redan poesiens medium, orden, antyda detta, ty de äro ju uppenbarelser av den inre kraftens rike. Det är samma förhållande, som plastiken har till den yttre världen och musiken till tonerna. Med poesien vill man endast och allenast framkalla inre stämningar, bilder, åsikter, kanske man kan säga en andens dans... Poesi är själsrörelsekonst...

Det finns ett speciellt sinne för poesi, en poetisk stämning inom oss. Poesien är alltigenom personlig och därför omöjlig att beskriva... den kan icke definieras. Den, som icke omedelbart vet och känner vad poesi är, kan heller aldrig lära sig det av andra. Poesi är poesi... oändligt skild från konsten att tala eller att deklamera... Förståelsen för poesi har mycket gemensamt med förståelsen för mysticism. Den är just sinnet för det egendomliga, det personliga, okända, hemlighetsfulla... det som måste uppenbaras, det som med nödvändighet tillfälligtvis sker...

Poesien framställer det som icke kan framställas, ser det osynliga, känner det ofattbara. Att kritisera poesien är galenskap... det är redan svårt att avgöra om något är poesi eller icke... En diktare har i sanning förlorat sina sinnen; i stället sker allting inom honom. Han personifierar i egentlig mening subjekt-objektet: själen och världen. Därpå beror det oändliga hos ett äkta skaldeverk, dess evighet... Poetisk begåvning är nära besläktad med siaregåva, med religiöst sinne, över huvud taget med... ja, med vansinne. Skalden ordnar, sammanfattar, väljer, uppfinnar, men det är obegripligt för honom varför han gör något så och icke annorlunda..."

Buller och bråk i trappan kom honom att avbryta. Man hörde små lustiga skrik, emellanåt även ett slags gnäll eller tjut. Fredrik Schlegel sprang bort och fick upp dörren. Då måste han skratta. Det var ju Gustchen som höll jakt efter sina hundvalpar. Den ena hade hon redan under armen, och de ansträngningar hon gjorde för att få tag i den andra voro högst komiska. Men slutligen högg hon fast i nackskinnets och drog det motsträviga djuret till sig. Nu blev det snart lugnt igen. Valparna kröpo helt förnöjda ihop hos sin lilla härskarinna, som kärleksfullt smekte och bar in dem till onkel Fritz.

Auguste Böhmer var Carolines dotter i första giften. Hon var nu elva år gammal, ett förtjusande, tidigt utvecklade barn med graciösa rörelser, ljusa, starka färger och sirlig växt. Under sin mors änkeår hade hon delat alla skiftande öden med henne, varit vittne till fransmännens intåg i Mainz och revolutionen där år 1793, suttit i fängelse på Königstein och sedan ständigt bytt om vistelseort, tills för tre månader sedan Caroline Böhmers giftermål med Wilhelm Schlegel förde dem till Jena. Åratal igenom hade Gustchen varit sin mors förtrogna, och ingen förstod bättre än detta barn att bevara en hemlighet. Det låg något på samma gång stolt och kritiskt, tänkande och lekfullt över henne, och de mörka ögonens djupa, litet skelande blick gav ett svärmiskt uttryck åt ansiktet. Utan ett spår av vare sig blyghet eller tillgjordhet gick hon emot de båda unga männen, samlade ihop förklädet om hundvalparna och räckte Hardenberg handen med en hjärtlig naturlighet, sådan som i allmänhet endast vuxna personer med stor världsvana visa.

— "Det är bra, att ni kommit", yttrade hon obesvärat. "Nu talar ni väl om en saga för

Om

ERNST HÖGMANS

NYLIGEN UTKOMNA
DIKTSAMLING

ETT LIV

skriver

Bo Bergman i D. N.:

"Förf. är fin och kultiverad, varmhjärtad och äkta, en öppen natur, ljus och harmonisk."

Anders Österling i Sv. D.:

"Man kan här blott bruka det missbrukade ordet förtjusande."

Nils Erdmann i N. D. A.:

"En innerlig ömhet lågar i stroforna. Dikterna äro burna av en stark känsla till livet, vars ljusa färgning förf. helst ser och fångar."

Fredrik Vetterlund i Aftonbladet:

"Man tycker sig blicka in i en individs hjärterum — en ömtålig och grannlaga och känslöförfinad individ, vars instrument till och med kan vara den finstämda fiolen."

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

KÖP ALLTID

Edert behov av Koks,
Antracit, Hushålls-
kol och Maskinpres-
sad brännstoft från

OLAUS OLSSONS KOLIMPORT AKTIEBOLAG

som alltid leverera
högsta kvalitéer till
lägsta dagspriser
poster om 1 hl. och
därutöver

Telefoner:

Namnanrop "Olaus Olssons"

KOSTNADSFRIIT.

Om Ni genom undervisning pr korrespondens ämnar lära Er merkan- tila ämnen, tek- niska, juridiska, lantbruks- el. real- skoleämnena, språk, teckning eller målning, bör Ni vända Er till oss. Vi ha över 200 olika kurser. Begär prospekt i det ämne, som intresserar Er! Det erhålles kostnadsfritt.

HERMODS KORRESPONDENSINSTITUT
Slottsgatan 53.b. MALMÖ.
21/11 1920.

Största urval av **Paletåer, Ulstrar** samt **Matros- och Kavaj-Kostymer**

för Gossar

i alla åldrar

Modell "EDVARD"

Kavajkostym av blå helylle-cheviot

Storlek år..... 13-16

Pris kr..... 100.—

Modell "ROBERT"

Kavajkostym av l:ma mel. helylle-kostymtyg

Storlek år... 13-14, 15-16

Pris kr..... 80.— 85.—

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.
STOCKHOLM
74 DROTTNINGGATAN 74
Gosskonfektion 1 tr. upp

Låga premier
Förmånliga villkor

H. E. Ekströms
patenterade
Jästmjöl
välkänt sedan 45 år
Örebro Kem. Tekn. Fabrik

Husmödrar

kommen alltid ihåg att
WINBORGS
ATTIKSPRIT
har en oöverträffad
arom och på grund av
sin högre styrka ett
mervärde av 40 öre
per literflaska fram-
för alla andra liknande
fabrikat.

Gyllenhammar
Hafre-Gryn, Hafre-Mjöl, Hafre-Must
En gång försökta alltid använda

OBS! Gyllenhammars pak. Hafre-must för kläna personer och barn.

PHOSPHO-ENERGON
PILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
vid allmän svaghet,
nervositet, överansträngning
och sömnlöshet.
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

mig?" Auguste älskade sagor, och ingen kunde berätta så bra som Hardenberg, tyckte hon. Hans fantasirikedom verkade alldeles förtrollande på henne. Det var, som komme han från ett avlägset, hemlighetsfullt land, där man talade ett egendomligt, melodiskt språk, vilket hon aldrig hört förr och ej själv behärskade, men dock med en smula ansträngning redan nu kunde förstå. Ibland förekom det henne, som om hans ord uttryckte händelser från en annan tillvaro eller tolkade ett andens förflutna...

Men Hardenberg skakade avböjande på huvudet. Han måste ju gå till den sjuka om en liten stund. Det hade för övrigt kommit över honom något oroligt, det märkte Auguste nog och räknade ut, att han längtade efter Sophie. Hon vände sig till Fredrik. Valparna måste ha ett läger, förklarade hon med bestämdhet. De kunde ej få springa omkring vilt i kylan längre. Vedkarlen hade slagit till dem med piskan, söta mors och Augustes egna rum voro ju upp- och nedvända av hantverkarna, och hos Wilhelm skulle det ju hållas så förfasligt rent... han var så petimetrig och bråkade för en tråd på mattan... ingenstädes finge man bädda åt de stackars djuren. Helt ogenerat lyfte hon upp sängöverkastet, formade en grop i den stora dynan och lade ned sina älsklingar. Fredrik hjälpte henne beredvilligt, lydde hennes minsta vink. Det förvånade icke alls Gustchen. Bägge Schleglarna voro ju söta mors slavar; över onkel Fritz kunde man godtyckligt befalla. Just när de höllo på att gemensamt breda en filt över valparna, hördes emellertid Caroline kalla på Fredrik och han sprang genast ned.

I samma ögonblick förändrades Augustes väsen. Kinderna blevo högröda, stämman sänktes till ivriga viskningar. Hon lämnade valparna åt sitt öde och skyndade fram till Novalis, vilken återtagit sin plats på divanen.

"Ack, Hardenberg", bad hon, "säg mig en sak. Jag grubblar över den. Sedan i går, när jag var där ute, kan jag ej tänka på något annat... Säg, varför vill Sophie icke ha annat än blå blommor vid sin säng?... Jag hade med mig en knippa enzian,* och den uppväckte hennes stora förtjusning. Hon fick tårar i ögonen, så glad blev hon. Sedan berättade hon under tysthetslöfte, att mademoiselle bär ut alla färgade blommor, så snart de besökande gått. Inte ens fru Schillers vackra rosor fingo stå kvar inne. Men när jag frågade varför, log hon bara och sade: det kan Hardenberg tala om för dig, om han vill; det vet ingen mer än han och jag. Om hon ej varit så trött, hade hon kanske själv sagt mig det... Jag tror, att hon tycker bra om mig."

Hardenberg betraktade uppmärksamt den älskliga flickan. Hennes graciösa och barnliga rörelser påminde om Sophie. Ack, den älskade hade ju icke varit mycket äldre, när han för två år sedan såg henne första gången. Han kunde ej låta bli att dra Auguste intill sig och smeka hennes mjuka hår. Det kändes, som om hjärtat ville smälta i bröstet...

"Varför hon endast vill ha blåa blommor", stammade han och lutade huvudet mot barnets skuldra. "Jag visste ej, att min dröm gjort sådant intryck på henne... Hon har aldrig sagt något därom sedan hon blev sjuk... för resten icke förut heller. När jag berättade den för henne, hörde hon ju knappast på, ville endast bolma på min pipa... Då var hon ju frisk, det är sant... men ändå... Det är en dröm, som är nyckeln till hemligheten, ser du. Men du kan ju tåga, Gustchen?" Han tystade ned hennes försäkningar med en vink och fortsatte:

"Natten innan Just tog mig med till Grüningen på en ritt, händelsevis, drömde jag något märkvärdigt. Jag tyckte mig simma i en silverglänsande flod, vilken slingrade sig fram mellan höga berg. En obeskrivlig känsla be-

* Gentiana campestris.

STEINWAY FLYGLAR.

C. DIANINON
hålla vad de lova.
Deras tonstämhet
och Klangvolym
förbliva oföränd-
rade, deras mot-
ståndskraft är
obegränsad. ~

STEINWAY
L. S. O. S.
ENSAMÄNTUR!

LUNDHOLMS PIANOMAGASIN STOCKHOLM
GÖTEBORG JAKOBSBERGSGATAN 39 MALMÖ

Värdefulla julnyheter.

Hedvig Svedenborg:

En Ariens son i Irans land

Pris 5: 75

Marion Hill:

På slak lina

Pris 7: —

Willa Sibert Cather:

Lärksången

Två delar à 8: 25

Frederick Orin Bartlett:

Leken blev allvar

Pris 8: 50

Th. Heinr. Maijer:

Maskiner och människor

Sex noveller. Pris 6: 75

E. Alexander Powell:

Det sista gränslandet

Med 19 planscher o. en översiktskarta.
Pris 9: 75

C. G. FRITZES BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG

Syboardsmaskiner

EUCALYPTUS OJA

botar reumatism, ger
smidighet åt muskler och
lemmar.

WEYDES TEKN. FABRIKS A.-B., NORRKÖPING
Äkta endast med märket papegojan!

Ömtålig hy

skyddas bäst mot väderlekens
inverkan m. oxygenolfabrikens

Amarant- Cold-Cream

som innehåller just de fettäm-
nen, som huden behöver. S. k.
fettfria hudcremer äro utan
skyddande inverkan.

BEGÄR HÖGSTA MÄRKET:
MUSTADS
"BÄSTA-VÄST"

mäktigade sig mig. Jag flöt framåt som i saglig slummer och landade på en mjuk gräsmatta vid en källa, vars vattenstrålar av en osynlig makt slungades ut i luften, där de tycktes förtäras. Mörkblåa klippor med brokiga ådror syntes i fjärran. Dagsljuset, som belyste allt detta, var klarare och mildare än verklighetens; himlen var nästan svart, men fullkomligt molnfri. Då kände jag mig oemotståndligt dragen till en hög, ljusblå blomma, som växte bredvid källan, så nära, att vattnet emellanåt berörde hennes breda glänsande blad. Runt omkring stodo örakneliga blommor i alla färger och den utsöktaste doft fyllde luften. Jag såg emellertid ingenting annat än den blå blomman. Henne betraktade jag länge med utsäglig ömhet. När jag slutligen vågade nalkas henne, började hon på en gång röra på sig och förändras. Bladen blevo allt mera lysande och böjde sig smidigt intill den småningom växande stjälken, blomman lutade sig fram emot mig, och den öppna kronan bildade en bred, blå krage, vilken omramade ett ansikte... Min förvåning var gränslös, så stor, att jag vaknade... Följande dag träffades Sophie och jag. Det var hennes huvud jag sett i den blå blomman... Nu förstår du..."

Han sköt den undrande flickan ifrån sig och gick bort till dörren för att öppna för Fritz, som just kom uppför trappan, släpande på en bricka med choklad och smörgåsar. Även Caroline blev synlig för några minuter. Det blev ett skramlande med koppar och ett mumsande under skämt och prat. Men Auguste ville ingenting ha. Hon satt aldeles tyst på sängkanten och strök de sovande valparnas ryggar...

En stund senare lämnade Novalis det Schlegelska hemmet. Han gick tvärs igenom staden ut till förstaden vid Saale. Där voro gränderna smala och krokiga och de planlöst uppbyggda husen i allmänhet inrättade som lantgårdar med uthuslängor och gödselstaccar. Mer eller mindre vårdade trädgårdstjopor funnos överallt, och husdjurens läten ljödo från alla håll. Det var torgdag och trafiken på bryggan livlig. Hardenberg blandade sig emellertid icke i vimlet där, utan vek snart av åt höger och slog in på den lilla ojämna stigen utmed Lache, flodarmen närmast åt staden till. Framför ett lågt hus bakom kvarnen vid stranden, pittoreskt beläget mellan ett par av vinrankor bevuxna murar, stannade han lyssnande, medan hans blickar längtansfullt uppsökte gavelfönstret i övre våningen. En hög ek skyddade med sina grenar huset mot hetta och vind, och runt omkring härskade vila och frid. De få granngårdarna voro inredda till sommarbostäder åt stadens förmögare invånare och stodo nu övergivna. Vattnets stilla porlande och kvarnvingarnas slag på avstånd verkade endast entonigt rogvande...

Hardenberg hostade lätt. Strax därpå visade sig en äldre dam i det fönster han så uppmärksamt betraktat. Hon såg blek och utvakad ut och lade fingret på läpparna för att mana till tystnad. Som svar på sin hälsning fick Hardenberg endast ett trött småleende och en vink att komma upp. Ett par minuter senare inträdde han i det lilla anspråkslösa rum, kring vilket sedan veckor tillbaka så gott som alla hans tankar kretsade.

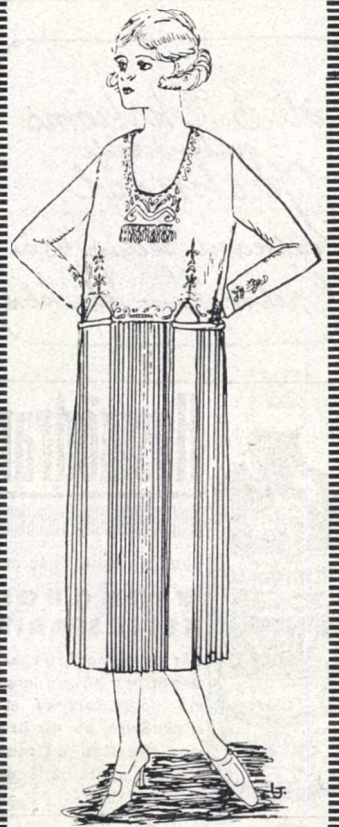
I början kunde han knappast se något, ty dagsljuset hindrades genom förhängen att

LEVYS LAVENDELTVÅL
 kan icke överträffas
 Tillverkare: **A.-B. ALBERT LEVY**
 MALMÖ

ORIGINAL-MODELLER

i eleganta klädnin-
 gar i prima tyger

ESTER BJÖRCKS
MODESALONG
 HORNSGATAN 1 - 1 tr.

Medel för utvärtes bruk. Kan begagnas vid många tillfällen. Ni gör en tjänst mot var och en, som Ni gör bekant med Mentholatum. Pris i tuber kr. 1:25, i burkar 1:50, 2:75 och 5:00. Finnes å alla apotek. Gratisprov genast. Sändes även direkt fr. Generaldepöten för Mentholatum, Österbrogade 4, Köpenhamn Ø.

Ferrin

Bästa Järnmedel,
utmärkt stärkande.
Föreskrives av läkare.
Erhålls å alla apotek.

Pukex

ELOFAST GLAS

från

PUKEBERGS GLASBRUK
NYBRO

har utkommit i marknaden och säljes genom alla väl-sorterade bosättningsaffärer. **PUKEX** är en genomskinlig och eldfast ugnform av glas, vilkens fördelar framför andra ugnformar envar husmoder efter första användning med lätthet och tillfredsställelse inser. **PUKEX** garanteras motstå ugnshetta.

AKTIEBOLAGET
ARVID BÖHLMARKS LAMPFABRIK
Stockholm Sö.

Arets märkligaste
roman för den
religiösa världen

SVEN

LIDMAN

Såsom

genom eld

Berättelsen om
en omvändelse

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

tränga in. Men när ögat vant sig vid halvdunklet, smög en stilla lyckalighet in i hans själ och lade beslag på alla hans sinnen. Det fanns i rummet endast få och enkla möbler, en luggsliten soffa, några stolar, ett skåp nere vid dörren och ett par grovt tillyxade bord. Men Hardenberg såg intet annat än det läger, som omsorgsfullt ordnats mitt på golvet, en tältsäng, täckt med dynor och filter, vita kud-dar och ljusblå sidentäcken. Med huvudet högt bäddat, i halvsittande ställning, låg där Hardenbergs unga trolovade, den fjorton-åriga Sophie von Kühn.

Efter tidens sed var hon fullt påklädd. En grå sidenklänning, öppen vid halsen och fram-till snörd med mörka snoddar, omslöt den spåda kroppen, och rikedomerna av blonda lockar doldes till hälften av en fint arbetad spetsmössa. På ett litet bord bredvid sängen såg man de småsaker hon vanligen nyttjade eller tyckte särskilt mycket om: böcker och brev, Augustes enzian-bukett i ett glas, en pärlbroderad väska och en grön silkes-halsduk.

Hardenberg ville rusa fram och med ett sakta jubelrop böja knä vid den älskades sida. Då lades en hand över hans mun, och ett beslutsamt grepp drog honom ned på en stod. Mademoiselle Danscour, Sophies guvernant och trogna vårdarinna, viskade energiskt i hans öra:

— "Stilla! Hon sover, och vi få ej väcka henne på en stund. Fru von Mandelsloh har lagt sig i förmaket efter att ha vakat i natt. Jag går nu ut och kokar soppan. Under tiden kan ni sitta kvar här, Hardenberg. Ni behöver endast se till, att intet stör vår flickas sömn. Skulle hon vakna, så giv henne av le-monaden här att dricka. Men var försiktig. Hon får ej tala mycket och ej ändra läge. Jag är för resten här bredvid i köket och kommer snart tillbaka".

(Forts.)

Flickan från Andros.

DRAMATISKA TEATERN GAV FÖREGÅEN-de vecka en matinépremiär med en så pass årtyngd komedi som Publius Terentius Afers "Flickan från Andros" på programmet. I detta harmlösa lustspel från förkristen tid porla de förnämsta källsprängen till skämtet och satiren i 1600- och 1700-talens sededramatik, vilket bevisar hur föga de allmänmänskliga karaktärsdragen förändras under sekulernas gång.

Styckets intrigvävnad har ju vissa naiva för att ej säga "barnsliga" drag, men handlingen löper raskt, främst tack vare den muntra och knipsluga slaven Davos, som utgör själva motorn i det dramatiska maskineriet. Herr *Personne* spelar slavens roll med briljant lynne och hans mask och rörelser å la antik faun göra utmärkt verkan. I övrigt ge ej rollerna anledning till djupare karaktäristik — ett redbart och rätlinjigt spel presteras emellertid av hrr *Bro-vallius*, *Kåge*, *Henning* m. fl. Fru *Zanderholm* är en strålande slavinna, *Mysis*, och det är ej hennes fel att uppgiften ej ger henne anledning att visa något anmärkningsvärt av sin eminenta talang som skådespelerska.

Konsertföreningen

visade häromkvällen åter en ny kapellmästare, dr *Fritz Sticdry*, på podiet. Programmet upptogs av Beethovens *Eroicasymfoni*, en Mozart-symfoni samt Webers *Euryanthes* förspel. Alltså ett genomgående klangskönt program, som den nye dirigenten drev fram med en nästan irriterande hets. Att mannen är en energisk och kunnig ledare kom man strax underfund med, men inte äger han den kongeniala poetiska känsla inför tondiktarna som exempelvis *Schnéevoigt* eller *Stenhammar* sitter inne med. Det verkade musikpreusseri.

ARIEL.

Lejamagasinet

hade nyligen en charmant mannekänguppvisning, som slog mycket an på de inbjudna. Man såg här i de omväxlande, utmärkta stoffer, vi börja få in i allt större mängd, de nya moderna, framförda och i firmans skapelser tillämpade med individuell och säker smak. Det var ett nöje att följa mannekäng-ernas mode-parad.

Efter svår sjukdom

behöva kropp och nerver vederkvickelse och vila. "4711" (Blå-guld-etikett) lämnar en angenäm lindring emot svaghet och förslappning.

Eau de Cologne
BADSALT

Inverkar vid användning i bad- eller tvättvatten välgörande på huden.

Eau de Cologne
TVÅL

Mild och med uppfriskande vallukt i likhet med Eau de Cologne

GRAFIK

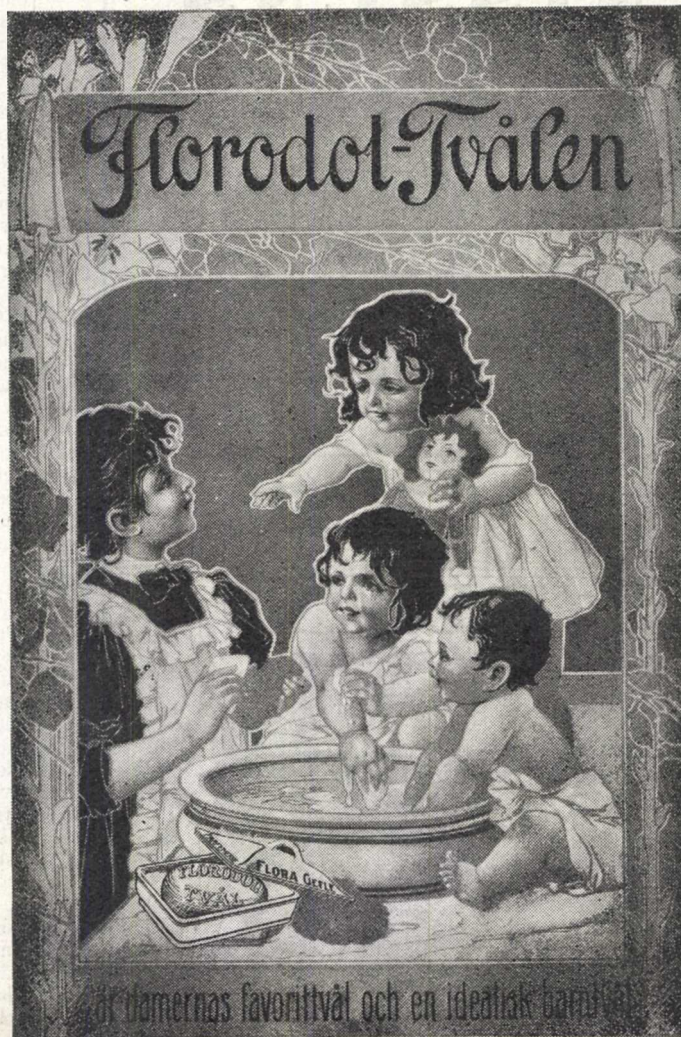
FÄRGETSNINGAR — MÅLNINGAR
utställes och försäljes i

CLAËS HULTBERG A/B

nyöppnade Konsthallar

KUNGSGATAN 9 och 11

FRI ENTRÉ

Florodol-Tvålen

...damernas favorittvål och en idealisk barn...

Sedan i marknaden utkommit

Melange

smörblandat margarin

bör varje husmoder undersöka i vilken grad hon med denna utsökta kvaliteten kan replacera det dyra smöret. En alltigenom delikat vara som är för god för slitna reklamfraser.

Fås hos de förnämsta handlande.

Tillverkare:

A.-B. AGRA MARGARINFABRIK - STHLM

Husvarna

Symaskiner

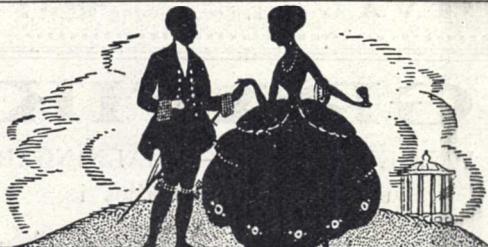
Tjäna med heder sin ägare i 100 år.

Förmånliga avbetalningsvillkor.

HUSQVARNAS NAMN PÅ FABRIKATET

GARANTERAR FULLGOD VARA

HEMLIGHETEN

då det gäller att förekomma eller bota förkylningssjukdomar i hals, lufttrör och bröst ligger i användandet av

NISSENS

Äkta Bröstkarameller

Till salu överallt i askar och lös vikt. Namnet Nissen på karamellen utgör garanti.

NYHETER I GARNERINGSARTIKLAR

VOLANGSPETSAR

I PARLOR OCH METALL

BÅRDER OCH MOTIV

MEETHS

DROTTNINGGATAN 63

TIVÄTT-PULVRET RENEN

Oskadligt för händer och kläder.

Populärt genom sin stora tvålhalt och renhet.

IDUNS SKÖNHETS- INSTITUT

N:r 133. 1) Undertecknad väddar härmed till Iduns Skönhetsdoktor om råd i följande: Vad skall man göra mot mycket skarpt skurna linjer under ögonen? Är f. ö. fyllig i ansiktet. Har också fula linjer mellan näsan och munnen. 2) Vad skall man göra mot misspydande hårväxt? Har försökt annonserade medel, men den obehagliga hårväxten har återkommit. Vet ingen säkrare att fråga än er och hoppas på svar i eder ärade tidning.

Förtvild 20-åring.

Då ni blott är 20 år kunna icke de linjer ni talar om vara så djupa att de verka åldrande för utseendet. Ansiktsmassage gör huden mjuk och linjerna mindre skarpa. Massagen bör utföras varje dag, varvid man betjänar sig av någon god hudcrème, blott så pass mycket att fingrarna lätt glida. Hur massagen tillgår ser ni i sv. på fr. 116 i n:r 38. Se även sv. på fr. 135, 1). — 2) För generande hårväxt ser ni ett par medel i sv. på fr. 82 i n:r 28.

N:r 134. Undertecknad, som olyckligtvis inte kan återfinna n:r 21, ber på det ödmjukaste att beskrivningen på tillverkning av citronhudcrème måtte upprepas.

Fru Marianne.

Recept på citronhudcrème: 15 gr. fin skivad färtlåg och 30 gr. söt mandelolja smältas i ett kärl stående i hett vatten. Innan massan svalnar tillsättes saften av en hel citron (förut silad om det behövs) under grundlig omrörning. Man kan tillsätta ett par droppar koncentrerad parfym. Hälles upp på små burkar.

N:r 135. 1) Är 31 år och har med sorg märkt att det börjar komma små rynkor under ögonen. Som jag ju vet att de vid min ålder bruka infinna sig har jag tagit det med ro. Men nu har jag träffat damer, flera år äldre än jag, som ändå inte varit besvärade av rynkor. — Har läst så mycket om massage och har tänkt börja därmed. Har köpt hudcrème med citron (Fru Tekla Helldin, Lund) och undrar om Fru Skönhetsdoktor vet om den är bra. Måste man hålla på varje dag med massagen och måste det nödvändigt vara på kvällen eller morgonen? Måste man först tvätta ansiktet med varmt vatten, är inte det skadligt för hyn? — Vilka gymnastiska rörelser äro bäst för korpulenta personer? — Var vänlig ej hänvisa till föregående nummer, har bara en kort tid varit i tillfälle att läsa Idun.

"Fru Helga."

Om ansiktsmassagen skall ha någon verkan måste den utföras varje dag, lämpligast vid aftontoaletten efter grundlig tvättning av ansiktet. Detta senare bör helst ske i varmt vatten, enär det är mycket viktigt att allt damm och all smuts, som under dagens lopp samlats i porerna, avlägsnas, annars uppstå lätt pormaskar. Beskrivning på ansiktsmassagen har stått så nyligen, att jag hänvisar till sv. på fr. 116 i n:r 38 trots eder begäran om motsatsen. Den hudcrème med citron ni nämner antar jag är bra, men jag känner ej till hur receptet är sammansatt. Ni kan själv tillaga sådan enligt rec. i föregående svar. Använd aldrig mycket crème, blott så att fingrarna lätt glida över huden. — Här ett recept mot rynkor i förtid: 38 gr. alun; 42 gr. tjock mandelmjök; 165 gr. rosevatten. Upplös alun i rosenvattnet, mandelmjöken tillsättes så småningom under jämn omrörning. Ansiktet tvättas härmed en à två gånger i veckan. Rec. på mandelmjök: Mandeln (söt) skällas och skalas, stötes i mortel och tillsättes med destillerat vatten, 1¼ del. till 15 mandlar.

Se med Edra egna ögon att Ni får Mazettis ögon

Ni är då säker på att alltid erhålla en delikat, kraftig och hälsosam cacao.

Varnas för efterapningar av påse och etikett.

JULAFTON

Årets vackraste jultidning. 5:50 i r. bokhandeln o. fr. Lindblads, Uppsala

Varuhuset Vollmers-Meeths
GÖTEBORG

Nyhet:

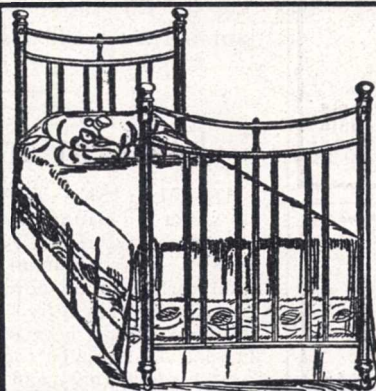
Jumper-Garn

2-tr helyllegarn för stickning o. virkning av Jumpers, Scarves etc.

Ett 40-tal moderna färger:

Bunt à 100 gr. Kr. 4:00
Docka à 10 gr. 0:40

Till landsorten mot postförskott + porto.

Specialaffär för
**Sängar &
Sängutstyrslar**

Stockholms Nya Järnsängfabrik
(E. L. Ericsson)
Norrandsgatan 33
STOCKHOLM

Glasservis

ritad av konstnär
5 duss. glas

Pris: 127:—

WIKMAN & WIKLUND

Flemminggatan 17, Stockholm

Telefoner: Namnanrop

KONSTHISTORISKT PRAKTVERK

AGNES BRANTING:

Textil skrud i svenska kyrkor från äldre tid till 1900.

Pris: häft. kr. 45:— inbunden kr. 60:— Numrerad uppl. häft. kr. 100:— inb. kr. 150:—

"Det är icke blott en mäktig lärd och utomordentligt vacker, utan också ganska enastående bok. — Den har en mycket stor uppgift att fylla och det kan den på uppgersta sätt. — En värdefull hjälp för kyrkan att fylla en av sina uppgifter i denna gråa tid: att bereda vårt folk helgd och längtan." Kyrkoh. E. Björck i Barometern. — ett stycke kulturhistoria, som kan fångas vem det må vara. — Ger en god föreställning om de kastbarheter vårt land i denna väg äger och som det är författarinnans förtjänst att först av alla ha studerat och mer än någon annan bidragit att värda och rädda." Prof. Axel L. Romdahl i Göteborgs Handels- & Sjöfartstidning.

Diakonistyrelsens Bokförlag - Stockholm

Dr E. Dujardins

Kosmetiska Kliniker, Köpenhamn.

Spec. Paraffinbehandling av ansiktsfel (såsom vanpydande form på näsa, mun, kinder, haka och byst) samt ärr, rynkor och andra missbildningar. Amagertorv 31, tisd. o. fred. 4.30—6. Byen 51. Privat Telef. Godth. 41 y.

Dr. Scholl's "Fotknölsskyddare"

ger ögonblicklig lindring åt ömtåliga fotknölar och befriar dem från skons tryck. De återställa dessutom skon i dess ursprungliga form.

Dr. Scholl's "Tåspridare"

bidrager att borttaga fotknölar genom sin sinnrika konstruktion. Den är tillverkad av finaste paragummi.

Dessa artiklar äro två av Dr. Scholl's 43 fotvårdsspecialiteter. Om Ni icke kan erhålla dessa artiklar genom Eder skohandlare så vänd Eder direkt till oss.

Begär broschyren "Fötterna & deras vård" som sändes gratis.

THE SCHOLL MANUFACTURING Co
A. v. d. 1.
Stockholm 16.

Birgitta-Broschen,

unik, från Birgittaskrinet, fornsvenskt motiv, av kontrollsilver, säljes hos Befwes Juv.-affär, Kungsgat 51, Stockholm. Till landsorten hos Juv. Ernst Hultqvist, Tegnelunden 4, Stockholm, varifrån illustr. priskort och Birgitta-broschyr, mot begäran, kostnadsfritt tillsändes.

Har Ni råd? RÄTTUT

att offra 36 kr. årligen för varje rätta, ty minst denna summa kostar en rätta i underhåll per år. Är det ej bättre använda några kronor till "RÄTTUT" och bli kvitt skadedjuret. "RÄTTUT" är oskadligt för andra djur. Pris pr pkt Kr. 1.25. Fabrikant: BERNER & ZETTERSTRÖM, Göteborg 58.

Skjortfärg

Edra vita skjortor och underkläder äro omoderna. Omfärga dem själv med vår Äkta Skjortfärg i ljusa, läckra färger, skär, lilas, beige, ljusgrå, pärlblå, gråblå, reseda, allt tvättäkta. Enklaste metod, en halv timmes arbete, ofelbart resultat. En påse å 50 öre färgar 2 skjortor. Rekvirera direkt från tillverkaren.

A. W. HERDINS FÄRGVERK, Falun.

Ärade husmödrar!

Det är Er måhända obekant vad Sveriges bästa och pålitligaste hjälpmedel vid småbak heter? Det heter Gooda. Jästmjöl. Burkar å 25, 40 och 75 öre köpas och "Några beprövade recept!" fås gratis överallt.

Handels A.-B. Sten Sjögren & C:o, Göteborg

Lägg i en sockerbit för att hindra oljan att skilja sig från vattnet och vispa duktigt med en liten stålvisp. Silas genom ylle. Denna mandelmjök enbart är mycket välgörande för huden. —

2) Se om gymnastik för överflödigt fetma i sv. på fr. 118 i n:r 38 och skaffa er en bok om Hemgymnastik, där ni själv kan välja en serie lämpliga rörelser att utföra varje dag i tio minuter. N:r 136. Goda Fru Skönhetsdoktor. Vad är att göra mot en starkt tilltagande fetma, som bl. a. placerat sig mellan bröst och mage? Har genom stillasittande arbete de sista åren ökat c:a 20 kg. och har trots i sommar företagen bantning, gymnastik och badning ej minskat mer än 2½ kg., vilka jag nu tagit igen. Bör kanske tillägga att jag besväras av dålig matsmältning samt mycket reumatism. Vore ytterst tacksam få några råd hur jag bör förfara att utan större kostnad få mina 98 kg. något reducerade samt f. ö. erhålla ett större mått av välbefinnande.

Medellös 48-åring.

För er, som har stillasittande arbete, är daglig gymnastik och motion i friska luften högst viktigt och nödvändigt. Och som ni har dålig matsmältning bör ni tydligen ändra er diet. Akta er för sötsaker och bakverk mellan måltiderna, vilket är mycket fettbildande och skadligt för magen. I allmänhet bör ni försaka så kallad god mat och uteslutande hålla er till enklare föda. Drick aldrig till maten. Tag en halv tesked bikarbonat i ett halvt glas varmt vatten en halv timme före var måltid. Detta upprepas tre dagar å rad men avbrytes under lika lång tid. — Börja er dag med 10 min. gymnastik under djupandning framför öppet fönster. Ni invänder kanske att ni ej har tid, men stig upp 10 minuter tidigare, ni får snart er belöning med minskad korpulens och får lättare att röra er. Det skadar ej att gymnastisera även på aftonen. Se sv. på fr. 118 i n:r 38. Om ni sedan på er lediga tid promenerar eller åker cykel eller dylikt — på sommaren rodd och simning — så tror jag att er kroppsvikt minskas. Har ni tillfälle till kroppsarbete vore det utmärkt för er. Men ihärdighet fordras för så väl det ena som det andra; man får inte ligga på latbänken om man vill magra. Bad är en viktig del av behandlingen, kalla om sommaren och bassångbad inomhus på vintern minst en gång i veckan. Kroppsrörelser och förtärandet av lösande frukt regleras på ett naturligt sätt magen. Ni får på inga villkor vara förstoppad, tag då avförande medel.

N:r 137. 1) Jag har fått ett skarpt veck mellan ögonen vid näsroten, som gör mitt utseende äldre. Hur skall jag få bort det? — 2) Finns något medel att få fett hår torrt? Kan inte få det att falla vackert då det är så fett. Skånska.

1) Vecket blir mindre skarpt om ni sköter ert ansikte med massage efter kvällstvättningen. Använd något litet hudcrème och utför massagen med flatsidan av händerna och fingerspetsarna, strykande uppåt och utåt samt lätt vibrerande kring ögonen. På vecket över näsroten gör ni en roterande rörelse med långfingret. Om ni så vill kan ni lätt pudra ansiktet på morgonen. — 2. Hur håret skall skötas för att bli både vackert och kraftigt ser ni i sv. på fr. 107 i n:r 37. Om håret är mycket fett bör det tvättas mer än en gång i månaden första tiden, och glöm inte den dagliga massagen. Tinktur för oljigt hår: 25 gr. kantarid tinktur, 15 gr. rosmarinsprit, 15 gr. glycerin, 15 gr.

(Forts. i B-numret.)

Cloettas

Guld-Cacao och Vanilj-Choklad

Förnämsta svenska fabrikat.

Bekymren med Barngarderoben

Det kostar inte litet att underhålla barngarderoben o. strumpstoppning och klädlagning tar en dryg tid. Allt detta minskas om man köper till sina barn

LEE UNION ALLS

praktiska o. prydliga överdragsdräkt

Finns hos varje välsorterad Herr- och Barnekipering.

Nya smakfulla färger och modeller inkomna.

I engros från Aktiebolaget TH. HANSON & C:o, Göteborg

För
klenä barn
giver

JECOROL

(Levertran med äggula)

överraskande resultat!

Rådgör med Eder läkare!

Fås på alla apotek.

M. ZADIGS

prisbelönta neutrala
Lanolin Crème-Tvål

den yppersta av alla Toilette-tvålar, förlämnar huden ungdomlig friskhet och skönhet.

M. ZADIG, Malmö.

H. M. Konungens Hovleverantör.

Fyrtornets
Fiskbullar
Kaviar
Sardiner

RADHES ANJOVIS

i ostronsås, Kryddsil, Maljessill, Aptilbiter, Vingasill, Rensad anjovis i dill, Skinn- och benfri ostronanjovis. Levereras i bleckkärl.

A.-B. Sveriges Förenade
Konservfabriker
GÖTEBORG Kungl. Hoflev.

PEBECO

TANDPASTA

rekommenderas sedan över 30 år tillbaka av läkare och tandläkare för munnens och tändernas vård.

Chemische Fabrik P. BEIERSDORF & C:o,
G. m. b. H., HAMBURG

Generalrepresentanter: A. SANDSTRÖM & C:o,
GÖTEBORG.

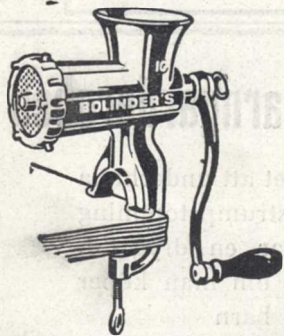
PIX-pojken på äventyr.

sten

Ingen liten tös kan säga: NIX!
Om generös man äro. bjur på Pix!

BOLINDER'S

KÖTTKVARNAR
Äro de erkänt finaste i marknaden. Tillverkas i två olika typer för malning av alla slags födoämnen.
BOLINDERS - STOCKHOLM

KOCKUMS

Emaljerade Grytor
äro starkast och vackrast.
STOCKHOLM FÖRSÄLJNINGSGÅRDEN GÖTEBORGS MAGASINSGÅT. 22.
KOCKUMS JERNVERK, KALLINGE

Den nya aptitsretaren
SAYORA

Delikat smak
Delikat arom

För KÖTT, VILT, m.m.

Erhålls hos första klass specialhandlare.
Ensamagenter för Sverige, GUST. F. BRATT & CO., Göteborg.

Genom en annons uti **Nya Wermlands-Tidningen** som är Värmlands äldsta och enda dagliga tidning, träffar Ni över hem i länet och stiftet. **10,000**
Huvudkontor: Karlstad.

En världsberömd pianist, som var rädd om sina händer, försäkrade dem för millioner kronor

Sunlight är absolut ren, oförfalskad och oskadlig. Detta garanterar fabrikanterna, i det en belöning, av Kr. 20,000 tillfaller den, som kan bevisa motsatsen — en fullständig försäkring mot skada till händer eller kläder vid användandet.

Försiktighet är en dygd

SKONA HÄNDERNA

Mången flitig husmoder vet av bitter erfarenhet, huru förstörda och fula händerna bli efter hushållsarbetet, om skarpa rengöringsmedel såsom såpa, tvättpulver eller vanlig tvål användes. Man bör därför alltid försäkra sig om en absolut ren, oförfalskad tvål, icke allenast för ömtåliga tygsorter, utan även för stortvätt, skurning och allmän rengöring.

Av skadan blir man vis

Husmodern, som är rädd om sina händer, försäkrar dem genom att använda en ren tvål

Sunlight är också billigast i bruket.

Ärlighet varar längst

I såpa, tvättpulver, vanlig tvål och andra mindervärdiga preparat förekomma oftast fyllnadsämnen, tillsatta endast och allenast för att öka såpans eller tvålens vikt. Sunlight däremot är alligenom tvål.

ANVÄND DÄRFÖR ALLTID

SUNLIGHT TVÅL

ALUMINIUM-KOKKÄRL
MED LÖSTAGBART SKAFT
Äro billigast, därför att skafvet kan användas till flera skålar. Äro bränslebesparande, därför att de hålla utan att behöva tillverkas av onödigt tjock plåt.
A.-B. RADIUS, STOCKHOLM L.

Förnämsta märke
Kurik TEEET
Kvalitetsvara
C. A. STRÖMMERS H. A. B.
GRUNDAD 1904
STOCKHOLM · RIGA

Oatine

Skönhet är idealet

för varje dam, som vet att ett vackert utseende är av största betydelse för henne. Det är icke så svårt att bibehålla eller skaffa sig en verkligt vacker hy, om man blott regelbundet begagnar det rätta medlet. *Oatine-havre-crème* värderas och skattas och begagnas regelbundet av alla damer, som sätta värde på en vacker välvårdad hy.

Begagna *Oatine* dagligen! Om ni blott lätt gnider in crèmen och torkar huden strax därpå, så får ni huden och porerna renare än om ni begagnar tvål och vatten, och genom att ihållande behandla hyn på detta sätt, skaffar ni er en frisk, klar hy.

Mottag blott *Oatine* och avvisa alla efterapningar.

THE OATINE COMPANY'S GENERALDEPOT FÖR SKANDINAVIEN
Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn.
THE OATINE COMPANY
LONDON & PARIS.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Iduns byrå och expedition,
Mästaremuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 16:—	Helt år Kr. 20:—
Halvt år > 8:25	Halvt år > 10:25
Kvartal > 4:25	Kvartal > 5:25
4:de kvartalet > 5:—	Månad > 2:—

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
40 öre eft. text. Utländska annonser:
45 öre å textside. 45 öre efter text, 50 öre
20 % förhöjning för å textside, 20 % förh. särskild begärd plats. för särsk. begärd plats.

Idun utgives denna vecka i A och B.